

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Тернопільський національний економічний університет
Факультет обліку і аудиту
Кафедра обліку у державному секторі економіки та сфері послуг

Шведик Юлія Сергіївна

**Формування фінансової звітності
міжнародних компаній, та аналіз її показників
/ Formation of the international companies'
financial statement and analysis of its indicators**

спеціальність: 071 – Облік і оподаткування

магістерська програма – міжнародний облік

Магістерська робота

Виконала студентка групи

ОМОм-21

Шведик Ю.С. _____

Науковий керівник:

к.е.н., доцент Н.Г. Мельник

Магістерську роботу допущено до захисту:

« _____ » _____ 2018 р.

Завідувач кафедри

_____ М.Р. Лучко

АНОТАЦІЯ

Шведик Ю. С. Формування фінансової звітності міжнародних компаній, та аналіз її показників – Рукопис.

Дослідження на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр» за спеціальністю 071 – облік і оподаткування. – Тернопільський національний економічний університет, Тернопіль, 2018.

В роботі дано визначення транснаціональним корпораціям; розкрито їх сутність та роль у світовій економіці; висвітлено особливості формування фінансової звітності для міжнародних компаній, розкрито методуку введення бухгалтерського обліку на підприємстві, проведено аналіз фінансової стійкості та ділової активності і рентабельності даного підприємства, досліджено проблематику тенденцій розвитку фінансової звітності міжнародних компаній.

ANNOTATION

Shvedyk Y. S. Formation of the international companies' financial statement and analysis of its indicators – Manuscript.

Research on education and qualification level «master» after speciality 071 – accounting and taxation. – Ternopil National Economic University, Ternopil, 2018.

This paper defines the definition transnational corporations; their essence and role in the world economy are revealed; the peculiarities of financial statements formation for international companies are highlighted, the method of accounting introduction in the enterprise is revealed, the analysis of financial stability and business activity and profitability of this enterprise is carried out, investigated the problems of trends of financial reporting of international companies.

РЕЗЮМЕ

Магістерська робота містить 85 сторінок, 21 таблиць, 3 рисунки, список використаних джерел із 80 найменувань, 7 додатків.

Метою магістерської роботи є висвітлення теоретичних положень щодо вдосконалення фінансової звітності міжнародних компаній, та складання на їх основі практичних рекомендацій спрямованих на покращення процесу формування, аналізу її показників.

Об'єктом дослідження товариство з обмеженою відповідальністю «Шредер».

Предметом дослідження є фінансова звітність підприємства, методика її складання, а також аналіз її показників.

Одержані висновки та їх новизна: полягає в тому, що сформовано рекомендації щодо покращення форм фінансової звітності, що дозволить оцінити реальний фінансовий стан підприємства як зовнішнім так і внутрішнім користувачам.

Ключові слова: транснаціональні корпорації, багатонаціональні корпорації, підприємство, методика, ділова активність, рентабельність, ліквідність, платоспроможність, коефіцієнт.

RESUME

Thesis contains 85 pages, 21 tables, 3 figures, list of sources with 80 titles, 7 applications.

The aim of the thesis is the coverage of the theoretical provisions on improving financial statement of international companies, and drawing up on their basis of practical recommendations aimed at improving the process of formation, analysis of its indicators.

Object is Limited Liability Company "Schreder"

The subject of research is the financial statements of the enterprise, the method of its compilation, as well as the analysis of its indicators.

The resulting conclusions and innovation: consists in the fact that the recommendations for the improvement of financial reporting forms have been formed, which will allow assessing the real financial situation of the enterprise both for external and internal users.

Keywords: transnational corporations, multinational corporations, enterprise, methodology, business activity, profitability, liquidity, solvency, coefficient.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ МІЖНАРОДНИХ КОМПАНІЙ	6
1.1. Концептуальні основи та передумови виникнення міжнародних компаній	6
1.2. Міжнародні компанії як складова світової економіки	15
1.3. Особливості та проблематика формування фінансової звітності міжнародних компаній.....	22
Висновки до розділу I.....	29
РОЗДІЛ II. ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ МІЖНАРОДНОЇ КОМПАНІЇ.....	30
2.1. Баланс міжнародної компанії та особливості його формування.....	30
2.2. Звіт про фінансові результати діяльності міжнародної компанії.....	40
2.3. Інші форми фінансової звітності міжнародних компаній.....	46
Висновки до розділу II.....	56
РОЗДІЛ III . АНАЛІЗ ПОКАЗНИКІВ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ МІЖНАРОДНОЇ КОМПАНІЇ	57
3.1. Аналіз ліквідності та фінансової стійкості компанії	57
3.2. Аналіз ділової активності та рентабельності компанії.....	65
3.3. Проблеми модернізації фінансової звітності міжнародних компаній....	72
Висновки до розділу III.....	83
ВИСНОВКИ.....	84
ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	88
Додатки.....	97

ВСТУП

Актуальність дослідження. На сьогодні кожен господарюючий суб'єкт, який здійснює свою діяльність, має на меті отримати максимальний прибуток при мінімальних витратах. Тому, будь-який підприємець повинен вміло використовувати дані фінансової звітності, оскільки на їх основі можна ретельно дослідити та оцінити фінансовий стан підприємства і прийняти виважені управлінські рішення. Фінансова звітність є необхідною для зовнішніх та внутрішніх користувачів, оскільки забезпечує їх повною, правдивою і неупередженою інформацією про господарюючий суб'єкт. Такими користувачами можуть бути: банки, інвестори, власники, постачальники, замовники, працівники підприємства та органи державного управління.

Майже кожне підприємство завжди потребує додаткових джерел фінансування. Задля того щоб привабити зовнішніх інвесторів, контрагентів, кредиторів, підприємство надає їм інформацію про свою господарську діяльність, зазвичай, саме за допомогою звітності. Якщо у звітності інформація, яка стосується фінансового стану підприємства як за звітний період, так і за попередні роки, має позитивний характер, то існує більша вірогідність залучення додаткових джерел фінансування. Окрім того, фінансова звітність є досить вагомою не тільки для зовнішніх, але і для внутрішніх користувачів, керівництва та персоналу підприємства. За допомогою даних, наведених у звітності, можливо зробити детальний аналіз показників фінансового, майнового стану підприємства, його платоспроможності та рентабельності.

Основам теоретичних та методологічних аспектів, питань формування, аналізу показників звітності, присвячено безліч досліджень вітчизняних та зарубіжних вчених (Лучко М. Р., Мельник Н. Г., Власюк Н. І., Годованець О. В., Сорока І. Б., Ліневич Ю. В., Скалюк Р. В., Губачова О. М., Чалий І., Артеменко В. Г., Подольська В. О., Парушина Н. В., Легенчук С. Ф., Кутер М. І., Маркін Ю. П., Недосекін С. В., Брадул О. М., Гуцаленко Л. В., Koenig-

Archibugi M., Mingst Karen A., Andersson U., Subramaniam M., Richard J. B., Freeman A., Herz R. K. та інші).

Незважаючи на широке коло наукових досліджень, питання формування фінансової звітності міжнародних компаній відповідно до міжнародних стандартів бухгалтерського обліку залишаються актуальними. Невирішеними є проблеми, з якими стикаються підприємства, які є суб'єктами міжнародної діяльності, потребують подальших досліджень питання аналізу показників фінансової звітності міжнародних компаній.

Мета і завдання дослідження. Мета магістерського дослідження є висвітлення теоретичних положень щодо вдосконалення фінансової звітності міжнародних компаній та формування на їх основі практичних рекомендацій, спрямованих на покращення процесу її складання та аналізу показників.

Для досягнення поставленої мети, необхідно вирішити завдання:

- ознайомлення з теоретичними аспектами діяльності міжнародних корпорацій, їх виникнення та роль у світовій економіці;
- вивчення методики формування основних показників фінансової звітності міжнародних компаній;
- проведення аналізу фінансового стану підприємства, яке досліджується;
- аналіз ділової активності та рентабельності досліджуваного підприємства;
- дослідження проблем модернізації фінансової звітності міжнародних компаній.

Предмет та об'єкт дослідження. Об'єктом дослідження обрано товариство з обмеженою відповідальністю «Шредер», м. Тернопіль. Предметом дослідження є фінансова звітність підприємства, методика її складання, а також аналіз її показників.

Методи дослідження. Під час написання дипломної роботи нами були використані такі методи наукового дослідження: порівняння – для визначення відмінностей та спільних рис явищ, які досліджуються;

групування – для визначення концептуальних ознак об'єкта дослідження; синтезу та аналізу – задля деталізації об'єкта дослідження, шляхом його складання на частини; розрахунковий – задля розрахунку майбутніх економічних ефектів; середніх і відносних величин – для визначення рівня ефективності досліджуваних процесів.

Нормативна база, яка використовувалася для написання роботи є: Законодавчі та нормативні документи України, данні фінансової звітності підприємства, річні звіти та відповідні літературні джерела.

Наукова новизна та практичне значення триманих результатів.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що сформовано рекомендації щодо покращення форм фінансової звітності, що дозволить оцінити реальний фінансовий стан підприємства як зовнішнім так і внутрішнім користувачам.

Практичне значення отриманих результатів полягає в обґрунтуванні основних теоретичних підходів і рекомендацій, наведених в магістерській роботі, дотримання котрих значно покращить процес обліку та формування фінансової звітності, вдосконалить існуючий на сьогодні процес складання звітності ТОВ «Шредер», призведе до зростання рівня достовірності й ефективності економічної інформації відображеної у фінансовій звітності підприємства.

Обсяг та структура магістерської роботи. Магістерська робота містить 85 сторінок, 21 таблиць, 3 рисунки, список використаних джерел із 80 найменувань, 7 додатків.

Апробація результатів роботи та публікації. За результатами дослідження опубліковано статтю Shvedyk, Y. S. Financial statement of MNCs [Текст] / Y. S. Shvedyk // Облік, оподаткування і контроль : теорія та методологія : зб. матеріалів міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. [м. Тернопіль, 30 черв. 2017 р.] / редкол. : Bartosiewicz Sławomir, Henning Dräger, Korzeb Zbigniew [та ін.]. - Тернопіль : ТНЕУ, 2017. - С. 19-21.

РОЗДІЛ I

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ МІЖНАРОДНИХ КОМПАНІЙ

1.1 Концептуальні основи та передумови виникнення міжнародних компаній

Транснаціональні корпорації відіграють велику роль у глобалізованій світовій економіці. Багато корпорацій є багатшими та могутнішими, ніж держави, які прагнуть їх регулювати. Через злиття та поглинання корпорації ростуть дуже швидко, і деякі з найбільших ТНК сьогодні мають щорічний прибуток, що перевищує ВВП багатьох країн з низьким і середнім рівнем доходу. Тому важливим є дослідження того, як ТНК домінують у світовій економіці та впливають на глобальне вироблення політики.

Транснаціональна корпорація (ТНК) або багатонаціональна корпорація (МНК) – це компанія, яка має повноваження координувати та контролювати етапи функціонування виробничого ланцюга в більш ніж одній країні, навіть якщо вона не належить їм. Транснаціональна корпорація користується перевагами національних відмінностей у факторах витрат виробництва, таких як природні ресурси, робоча сила та державні стимули, коли вона має можливість переключати свої ресурси та операції між місцями в глобальному масштабі.

Збільшення кількості транснаціональних корпорацій створило капітал, нові робочі місця та нові податкові надходження, які виникають у результаті отримання прибутку від транснаціональних корпорацій. За рахунок підвищення ефективності капіталу багатонаціональні корпорації (МНК) сприятимуть зниженню рівня бідності в світі в країнах, що розвиваються, поліпшать їх інфраструктуру, зміцнять свій людський капітал, і завжди закликатимуть країни до співпраці і шукатимуть шляхи мирного вирішення конфліктів. Міжнародні корпорації (МНК) несуть відповідальність перед своїми роботодавцями, клієнтами, урядами, постачальниками та громадами, а також перед акціонерами. Корпоративні соціальні обов'язки, які беруть

участь у захисті бізнесу МНК, де бізнес повинен включати обов'язки здійснювати справу чесно, законно та справедливо, робити угоди правдивими, не корумпованими та завжди підкорятися законам приймаючих країн. Африка на південь від Сахари, Південна Азія та Північна Африка зазнають бідності, пригнічують права людини та відчують наслідки екологічної шкоди [45].

Іншими словами можна сказати, що транснаціональна корпорація – це підприємство, що працює в кількох країнах, але керується з однієї (рідної) країни. Як правило, будь-яка компанія чи група, яка отримує чверть своїх доходів від операцій за межами своєї рідної країни, вважається багатонаціональною корпорацією.

Існує чотири категорії транснаціональних корпорацій:

- (1) багатонаціональна, децентралізована корпорація із сильною присутністю в країні;
- (2) глобальна централізована корпорація, яка отримує переваги за рахунок централізованого виробництва там, де є дешеві ресурси;
- (3) міжнародна компанія, яка спирається на технологію материнської корпорації або на НДДКР, або
- (4) на транснаціональне підприємство, яке об'єднує попередні три підходи.

Згідно з даними ООН, близько 35 000 компаній мають прямі інвестиції в країни інших країн, а найбільші з них контролюють близько 40 відсотків світової торгівлі [2].

Fortune Global 500 – рейтинг 500 найбільших світових компаній, критерієм складання якого служить виручка компанії. Список складається і публікується щорічно журналом Fortune. Нижче наведено топ-10 компаній, опубліковані в липні 2016 року. Фінансовий рік цих компаній закінчився до 31 березня 2016 року [51].

Топ-100 найбагатших транснаціональних компаній згруповано нами в таблиці 1.1.

Топ-10 найбагатших ТНК світу

№	Компанія	Країна	Галузь	Виручка
1	Wal-Mart Stores	США	Роздрібна торгівля	\$482,3 млрд
2	China National Petroleum	Китай	Видобуток і переробка нафти і газу	\$432,0 млрд
3	Exxon Mobil	США	Видобуток і переробка нафти і газу	\$407,7 млрд
4	BP	Великобританія	Видобуток і переробка нафти і газу	\$396,2 млрд
5	State Grid	Китай	Електроенергія	\$333,4 млрд
6	Volkswagen	Німеччина	Виробництво автомобілів	\$261,5 млрд
7	Toyota Motor	Японія	Виробництво автомобілів	\$256,5 млрд
8	Exxon Mobil	США	Видобуток і переробка нафти і газу	\$246,6 млрд
9	Apple	США	Електроніка, інформаційні технології	\$233,2 млрд
10	Glencore International	Швейцарія	Оптова торгівля	\$232,7 млрд

*Примітка. Сформовано самостійно на основі [51]

Особливості транснаціональних корпорацій:

1. Величезні активи та обіг:

Через операції на світовому рівні, МНК мають величезні фізичні та монетарні активи. Це також призводить до масового обороту (продажу) МНК. Фактично, з точки зору активів та обороту, багато МНК більші, ніж загальнонаціональна економіка більш ніж кількох країн.

2. Глобальні операції через мережу філій.

МНК мають виробничі та промоційні операції в більш ніж кількох країнах; діючи в мережі філій, дочірніх підприємств та філій у приймаючих країнах.

3. Гармонія контролю.

МНК характеризуються гармонією контролю та організовує галузеві дії своїх філій у приймаючих країнах через головний офіс, розташований у

країні перебування. Управління філіями працює в структурі політики материнської компанії.

4. Сильний економічний вплив.

МНК – це великий господарюючий суб'єкт. Вони продовжують збільшувати свою економічну потужність завдяки стабільним злиттям і придбанням компанії в країнах, що приймають.

5. Високорозвинені та складні технології.

Звичайно, МНК має під свій контроль вишукані та витончені знання. Вона використовує концентровані технології для виробництва та маркетингу.

6. Професійне управління.

МНК використовує професійних кваліфікованих менеджерів для обробки гігантських фондів, високих технологій та глобальної бізнес-операції.

7. Агресивна реклама та маркетинг.

МНК витрачають величезні суми грошової одиниці на просування та маркетинг для безпечного глобального бізнесу. Це, мабуть, головна стратегія переможця МНК. З цієї стратегії вони можуть торгувати будь-якими продуктами чи послугами, які вони виробляють або генерують.

8. Поліпшення якості товарів.

МНК має намагатися виграти на міжнародному рівні. Тому їй доводиться звертати індивідуальну увагу на якість своїх товарів [14].

Багатонаціональна корпорація, як правило, є великою корпорацією, яка виробляє або реалізує товари або послуги в різних країнах. Це може бути:

- імпорт та експорт товарів та послуг;
- здійснення значних інвестицій в іноземну країну;
- купівля та продаж ліцензій на зовнішніх ринках;
- виробництво контрактів – дозволяючи місцевому виробнику в іноземній країні виробляти свою продукцію;
- відкриття виробничих потужностей або монтажних операцій в інших країнах.

Проблема морально-правових обмежень поведінки транснаціональних корпорацій, з огляду на те, що вони фактично є «безнаціональними», є однією з нагальних глобальних соціально-економічних проблем, що виникла наприкінці ХХ століття [71].

Дії транснаціональних корпорацій рішуче підтримуються економічним лібералізмом та вільноринковою системою в глобалізованому міжнародному суспільстві. З точки зору економічного реалізму, окремі особи роблять раціональні способи максимізації власного інтересу, і тому, коли люди діють раціонально, створюються ринки, і вони найкраще функціонують у системі вільного ринку, де мало втручання уряду. Як результат, міжнародне багатство максимізується за рахунок вільного обміну товарами та послугами [73, с. 310].

Для багатьох економічних лібералів багатонаціональні корпорації є авангардом ліберального ладу. Вони є втіленням передового досвіду ліберального ідеалу взаємозалежної світової економіки. Вони залучили національну економіку, крім торгівлі та грошей, до інтернаціоналізації виробництва. Вперше в історії виробництво, маркетинг та інвестиції організовані у глобальному масштабі, а не в ізольованих національних економіках [68, с. 39].

Отже, транснаціональна корпорація відрізняється від традиційної багатонаціональної корпорації, оскільки вона не ідентифікує себе з одним національним офісом. Хоча традиційні транснаціональні корпорації є національними компаніями з іноземними дочірніми компаніями, транснаціональні корпорації розповсюджують свою діяльність у багатьох країнах, щоб підтримувати високий рівень місцевого реагування [63].

Технічні визначення МНК варіюються, але на наш погляд, термін «транснаціональна корпорація» означає підприємство, яке характеризується двома основними характеристиками:

Основні відмінності між ТНК та МНК розглянуто нами в таблиці 1.2.

Таблиця 1.2

Відмінності між ТНК (TNC) та МНК (MNC)

Багатонаціональна корпорація	Транснаціональна корпорація
Багатонаціональна корпорація має глобальну індивідуальність як приналежність до певної країни перебування, де вони розташовуються в штаб-квартирі	Транснаціональна корпорація - своєрідна багатонаціональна корпорація
Багатонаціональна корпорація має філії в своїх країнах, тоді як ТНК має дочірні підприємства	Транснаціональна корпорація є більш-менш безпомітною в цій точці зору, тому що вони не вважають конкретну країну їх основою
МНС має інвестиції в інші країни, але не має гармонізованих пропозицій про продукт у кожній країні. Більше уваги приділяється адаптації їх товарів і послуг до кожного окремого місцевого ринку.	ТНК, з іншого боку, інвестує в іноземну експлуатацію, має центральну корпоративну здатність, але пропонує рішення. Дослідження та розробки (R&D) та маркетингові повноваження для кожного індивідуального іноземного ринку.

*Примітка. Сформовано самостійно на основі [63]

1) займається комерційною діяльністю, включаючи продаж, розподіл, видобуток, виробництво, а також дослідження та розробки - за межами країни походження, з тим щоб компанія фінансово залежала від операцій у двох або більше країнах;

2) управлінські рішення приймаються на основі регіональних або глобальних альтернатив [80, с. 731].

«Материнська» компанія розташована в країні походження МНК, здійснює авторитетний, контрольований вплив на «дочірню компанію» в іншій країні або безпосередньо, якщо вона є приватною, або, якщо вона є загальнодоступною, володіючи деякими або всіма акціями (материнські корпорації можуть здійснювати контроль навіть за відносно невеликих пакетів акцій у дочірніх компаніях).

Наприклад, компанія United Carbide India Ltd. була індійським дочірнім підприємством корпорації Union Carbide Corporation, розташованої в США. Дочірні підприємства можуть мати інше ім'я, ніж материнська компанія, і, звичайно ж, вона може бути розташована в тій самій країні, що і материнська. Стиль взаємовідносин між материнськими та дочірніми компаніями, тобто те, як здійснюється контроль, відрізняється серед

основних домішкових регіонів МНК. Більш формальний, централізований контроль, як правило, є ознакою американських, а в меншій мірі європейських корпорацій, ніж японських МНК [59, с. 6].

Історичні етапи розвитку ТНК та МНК згруповано нами в таблиці 1.3

Таблиця 1.3

Історичні етапи розвитку ТНК

№	Генерація ТНК	Період розвитку	Особливості розвитку
1	Перша генерація	Кінець XIX ст. - Перша світова війна	Видобуток сировини в колоніальних країнах Азії, Африки, Латинської Америки та її переробки в мегаполісі
2	Друга генерація	Період між двома світовими війнами	Виробництво військової техніки
3	Третя генерація	Після Другої світової війни та розпаду колоніальної системи (1945-1960)	Посилення впливу зарубіжних виробничих одиниць як у країнах, що розвиваються, так і в розвинених країнах
4	Четверта генерація	З 1970-1980 рр. до початку XXI століття	Концентрація виробництва та капіталу в ТНК- лідерах у великому міжнародному бізнесі
5	П'ята генерація	З початку XXI ст. до сьогодні	Виробництво та продаж мереж в глобальному масштабі

*Примітка. Сформовано самостійно на основі [65; 64; 53; 79]

Найбільш ранні історичні витoki транснаціональних корпорацій можна простежити за основними колоністичними і імпералістичними підприємствами Західної Європи, зокрема Англії та Голландії, що розпочалися у XVI столітті і тривали протягом наступних кількох сотень років. Протягом цього періоду така фірма, як британська торгова компанія East India, була сформована для сприяння торговельній діяльності або територіальних придбань їхніх країн походження на Далекому Сході, Африці та Америці.

Транснаціональні корпорації, у такому вигляді, як існують сьогодні, насправді не з'являються до 19-го століття, з появою промислового капіталізму і його наслідків: розвиток фабричної системи; більші та капіталомісткі виробничі процеси; кращі методи зберігання; швидші транспортні засоби.

Протягом 19-го і початку 20-го століття, пошук ресурсів, включаючи мінерали, нафту і продукти харчування, а також прагнення захистити бізнес або збільшити ринки викликали транснаціональну експансію компанії зі Сполучених Штатів Америки та кількох країн Західної Європи. Шістдесят відсотків інвестицій цих корпорацій припадає на Латинську Америку, Азію, Африку та Близький Схід. Підживлює численних злиттів і поглинань, монополістичної і олігополістичної концентрації великих транснаціоналів в основних секторах, таких як нафтохімія і продукти харчування також має своє коріння в ці роки. Компанія агробізнесу гігант United Fruit Company (США), наприклад, була під контролем 90 відсотків імпорту бананів в США до 1899 в той час як на початку Першої світової війни, Royal Dutch / Shell становили 20 відсотків від загального обсягу видобутку нафти в Росії [65, с. 112-114].

Попит на природні ресурси продовжував надавати імпульс для європейських та американських корпоративних підприємств між Першою та Другою світовими війнами. Хоча корпоративні інвестиції з Європи дещо знизились, діяльність ТНК США активно розширювалася. У Японії цей період став свідченням зростання дзайбацу (або «фінансового клану»), включаючи Mitsui і Mitsubishi. Ці гігантські корпорації, які працювали в союзі з японською державою, мали олігополістичний контроль над галузями промисловості, фінансів та торгівлі.

Американські ТНК впродовж двох десятиліть після Другої світової війни, коли європейські та японські корпорації почали грати все більшу роль, сильно переважали в іноземній інвестиційній діяльності. У 1950-х роках банки США, Європи та Японії почали інвестувати великі грошові суми в промислові запаси, заохочуючи корпоративні злиття та подальшу концентрацію капіталу. Найважливіші технологічні досягнення у сфері транспортування, повітряного транспортування, комп'ютеризації та зв'язку прискорили темпи інтернаціоналізації інвестицій та торгівлі ТНК, а нові рекламні можливості допомогли МНК збільшити частку ринку. Усі ці

тенденції означали, що до 1970-х рр. Олігополістична консолідація та роль МНК у світовій торгівлі були набагато різного масштабу, ніж раніше. Тоді як в 1906 році існувало дві або три провідні фірми з активами 500 мільйонів доларів США, в 1971 році було 333 таких корпорацій, одна третина з яких мали активи в 1 мільярд доларів США або більше. Крім того, МНК прийшли контролювати 70-80 відсотків світової торгівлі за межами централізовано планованої економіки [64, с. 5].

Протягом останнього чверті століття відбувається віртуальне поширення транснаціональних корпорацій. У 1970 році було близько 7000 батьківських МНК, а сьогодні це число збільшилося до 38 000. 90 відсотків з них знаходяться в індустріалізованому світі, де контролюють понад 207 тисяч іноземних дочірніх компаній. З початку 1990-х років ці глобальні продажі дочірніх компаній перевершили експорт світової торгівлі, як головного транспортного засобу для постачання товарів та послуг на зовнішні ринки.

З середини 1980-х років значно зросли інвестиції в МНК у менш індустріальному світі; такі інвестиції разом із приватними банківськими кредитами вирости набагато суттєвішим чином, ніж державна допомога з розвитку або багатостороннє банківське кредитування. Народжені борги, низькі ціни на сировинні товари, структурні корективи та безробіття сьогодні, уряди у менш індустріальному світі сьогодні бачать МНК, на думку британського журналу *The Economist*, як "втілення сучасності та перспективи багатства: повна технологія, багатство в капітал, наповнення кваліфікованими роботами" [53, с. 211].

Таким чином, в 1992 році іноземні інвестиції в менш індустріальні країни склали понад 50 мільярдів доларів США; ця цифра зросла до 71 мільярда доларів США в 1993 році та 80 мільярдів доларів у 1994 році. У 1992-93 роках менш промислова країна становила від однієї третини до двох п'ятих припливів прямих іноземних інвестицій - більше, ніж у будь-який час з 1970 року. Проте ці потоки не були розподілені рівномірно, однак з

десятьма отримувачами приймаючої сторони більшість в Азії складала до 80 відсотків усіх прямих іноземних інвестицій у менш індустріальний світ [79].

1.2 Міжнародні компанії, як складова світової економіки

Сьогоднішня глобальна економіка характеризується стрімким процесом транснаціоналізації, в якому головною рушійною силою є багатонаціональні корпорації. Сьогодні МНК існують у багатьох країнах світу та є трейдерами, інвесторами, дистриб'юторами сучасних технологій та стимуляторами міжнародної трудової міграції. Вони значною мірою визначають динаміку та структуру, рівень конкурентоспроможності на світовому ринку товарів і послуг, а також міжнародний рух капіталу та передачу технологій та знань. МНК відіграють провідну роль у процесі інтернаціоналізації виробництва, розширенні та поглибленні виробничих зв'язків між підприємствами різних країн. Таким чином, МНК спільно з іноземними філіями все активніше діє на міжнародній арені, ставши нещодавно основною силою світової економіки.

На рубежі ХХ-ХХІ століть велика увага приділяється транснаціональним та багатонаціональним корпораціям. Сьогодні в глобальній економіці не відбувається суттєвого процесу, який пройде без участі МНК. Вони беруть безпосередню і опосередковану участь у глобальних економічних та політичних процесах. Хоча МНК здійснює свою діяльність у системі світової економіки, їх вплив поширюється на політичну сферу, що дозволяє досліджувати багатонаціональні корпорації поряд з державами та міжнародними організаціями.

Майже всі найважливіші транснаціональні компанії - американські, японські чи західноєвропейські, такі як Coca-Cola, Toshiba, Nike, Wal-Mart, Honda і BMW. Захисники багатонаціональних країн кажуть, що вони виробляють високооплачувану роботу та технічно вищі товари в країні, яка в іншому випадку не матиме доступу до такої можливості або товарів. З іншого боку, критики стверджують, що багатонаціональні компанії мають

надмірну політичну владу над урядом, використовують розвиваючу націю і втрачають роботу у своїй країні проживання.

Що стосується дочірніх компаній, то вони значно відрізняються в системі МНК з точки зору їхніх конкурентних переваг та відносної позиції в системі [60]. Можна очікувати, що афілійовані компанії МНК в країнах з перехідною економікою мають нижчу відносну позицію, тобто вони в основному виступають в ролі одержувачів знань, що надходять переважно з штаб-квартири. Це пов'язано з особливостями ділового, соціального та політичного середовища в країнах з перехідною економікою, що може бути несприятливим. Це може бути ще завдяки тому, що філіали були порівняно недавно створені в цих країнах, і це вимагає часу, щоб розвивати довгострокові якісні відносини з місцевими партнерами та створити спеціальні знання. Підтримку цього пояснення можна знайти в дослідженні Subramaniam і Watson [77, с. 916]. Вони виділяють взаємозалежність між організаційними підрозділами МНК такі як:

- односпрямовані (наприклад, від штаб-квартири до дочірньої компанії),
- двонаправлені (наприклад, штаб-квартира до філії та навпаки);
- або багатонаправлені (наприклад, через декілька дочірніх компаній).

Отже, ці автори типізують підрозділи МНК таким чином: одинокі зірки, пасивні зірки, зірки домінанти або зірки сузір'я. Одинокі зірки є дочірніми компаніями, які не мають суттєвих взаємовідносин з іншими підрозділами та домінуючими простими відносинами власності з штаб-квартирою. Відповідно, потреба в координації такого роду дочірніх підприємств є скромною. Пасивні зірки характеризуються вузьким, помірним ступенем взаємозалежності, що зазвичай обмежується штаб-квартирою. На відміну від одиноких зірок, які є більш незалежними, пасивні зірки взаємозалежні, але тільки з штаб-квартирою, тому що вони отримують від штаб-квартири входи як продукти та/або технології та повертають цінність, такі як репатріація прибутку. Цей профіль описує традиційний вигляд МНК.

Відповідно до цього допоміжного профілю, можна очікувати, що механізми координації також будуть традиційними, залишаючись у сфері фінансової звітності в штаб-квартирі. Інші два допоміжні профілі характеризуються більш високим рівнем і ширшим спектром взаємозалежності, і можна очікувати, що вони будуть знайдені на розвинених ринках, які забезпечують створення спеціальних знань, які можуть бути передані іншим підрозділам у системі. Домінуючі зірки характеризуються однонаправленим впливом на інші підрозділи, включаючи корпоративні штаби. "Це дочірні компанії, які розробили певну компетентність або навички, що сприяє глобальній конкурентній перевазі МНК в цілому" .

Прикладом транснаціональної корпорації є Nestlé, який наймає керівників у багатьох країнах і намагається приймати рішення з глобальної точки зору, а не з одного централізованого штабу [76, с. 387].

Інший приклад – Royal Dutch Shell, штаб-квартира якого знаходиться в Гаазі (Нідерланди), але зареєстрована в штаб-квартирі та головному виконавчому органі з головним офісом в Лондоні (Великобританія).

Транснаціональні корпорації є одними з найбільших у світі економічних інститутів. Згідно з приблизною оцінкою, 300 найбільших МНК володіють або контролюють щонайменше одну чверть виробничих фондів усього світу, вартістю приблизно 5 трлн. дол. США [46] загальні річні продажі МНК порівнянні або більші, ніж річний валовий внутрішній продукт ВВП) більшості країн (ВВП - це загальний обсяг випуску товарів та послуг для кінцевого використання національною економікою). Наприклад, продажі корпорації Itochu перевищують валовий внутрішній продукт Австрії, тоді як Royal Dutch / Shell - дорівнює ВВП Ірану. Разом, продажі Mitsui і General Motors перевищують ВВП Данії, Португалії та Туреччини, та 50 млрд. доларів США більше, ніж всі ВВП країн Африки на південь від Сахари [78].

Частково внаслідок їх розміру МНК, як правило, домінують у галузях, де продукція та ринки є олігополістичними, або зосереджені в руках відносно невеликої кількості фірм. Провідні п'ять виробників автомобілів та

вантажних автомобілів відповідають майже за 60 відсотків продажів автомобілів у світі. П'ять провідних нафтових компаній - понад 40 відсотків світової частки цієї галузі. У секторі хімічних речовин відповідний відсоток становить 35 відсотків, а для електроніки та сталі - більше 50 відсотків [66].

Хоча в основному в Західній Європі, Північній Америці та Японії, операції МНК охоплюють земну кулю. Швейцарський електротехнічний гігант ABB має у своєму розпорядженні, наприклад, 140 держав, у той час як RoyalDutch / Shell досліджує нафту в 50 країнах, переробляє 34, а має ринки - у 100. Офіси американської харчової промисловості HJ Heinz охоплюють шість континентів і Cargill , найбільша зернова компанія США, працює у 54 країнах. Найбільша британська хімічна компанія ICI має виробничі операції у 40 країнах та філіях з продажу в 150 [70].

Переваги МНК, що мають бізнес в приймаючій країні, включають в себе [75]:

- надходження капіталу;
- залучення технологій;
- розвиток продукції;
- зайнятість;
- отримання доступу до додаткових джерел виробництва;
- уникнення застосування митних бар'єрів до капіталу;
- подолання обмежень на базі внутрішнього ринку, збільшення розміру та обсягу продукції підприємства до більшості рівнів доходу;
- використання відмінностей у економічній ситуації у країні за рахунок:
 - швидкого здійснення економічних маневрів концентрації виробництва в країнах з дешевою сировиною та низькою заробітною платою;
 - отримання вищого прибутку в країнах з низьким рівнем оподаткування;

- оптимізація виробничих та маркетингових програм до конкретних умов національних ринків;
- маніпулювання балансом іноземних філій з підпорядкуванням їхніх процентних доходів та витрат політики центрального штабу.

МНК не прагне робити інвестиції в нові інвестиційні проекти. Крім того, ці компанії зацікавлені в найбільш прибуткових секторах. Вони не прагнуть вкладати інвестиції у сектори, де періоди окупності будуть достатньо довгими. Єдина країна в світі, що диктує умови та обсяги прямих іноземних інвестицій - це Китай [21, с. 43].

Рівень життя є своєрідним показником соціальних процесів. Робоча сила, творчість, фізичні та духовні здібності мають важливе значення для прав працівників. Не дивно, що низка ринкових лідерів світу почали розвивати соціальну ринкову економіку. Національна стратегія підтримки інформаційно-інтенсивного інноваційного сектора зайнятості займає важливе місце для розвитку світу.

Діяльність МНК за останні роки суттєво впливає диференціація продуктів, виробництво на основі знань, концентрація каналів розподілу, потенційне переведення цін, уряд, зростання технологічних можливостей, вартість транспортних та комунікаційних витрат тощо. Результатом взаємодії національної економіки та МНК визначається як умова транскордонних операцій у певних секторах, а також специфічні особливості багатонаціональних корпорацій, що реалізують інвестиційні проекти [67].

Світова економічна потужність сконцентрована в 100 найбільших компаніях "руки" (таких як Microsoft, General Electric, Exxon Mobil, магазини WalMart, Citigroup, Johnson&Johnson, Royal Dutch / Shell, BP, IBM, Ford, Nestle, Phillip Morris) . Ринкова капіталізація деяких МНК перевищує 500 мільярдів США, а річний обсяг їх продажів становить 150-200 млрд доларів.

Топ-10 не фінансових МНК, зайняті іноземними активами з 2013 року в Європі згруповано нами в таблиці 1.4.

Топ-10 не фінансових МНК, зайняті іноземними активами з 2013 року
в Європі

№	Корпорація	Країна	Промисловість	Іноземні активи (у млн.дол. США)	Загальні активи (у млн.дол. США)
1	Royal Dutch Shell plc	Великобританія	Нафта	301 898	357 512
2	Total SA	Франція	Нафта	226 717	238 870
3	BP plc	Великобританія	Нафта	202 899	305 690
4	Vodafone Group Plc	Великобританія	Телекомунікації	182 837	202 763
5	Volkswagen Group	Німеччина	Автомобілі	176 656	446 555
6	Eni SpA	Італія	Нафта	141 021	190 125
7	Enel SpA	Італія	Електрика, газ та вода	140 396	226 006
8	Glencore Xstrata PLC	Швейцарія	Гірничодобувна промисловість	135 080	154 932
9	Anheuser-Busch InBev NV	Бельгія	Продукти харчування, напої та тютюн	134 549	141 666
10	EDF SA	Франція	Комунальні послуги (електроенергія, газ та вода)	130 161	353 574

Джерело: складено автором за даними, представленими ЮНКТАД

За даними ЮНКТАД, у світі існує близько 78 тисяч транснаціональних корпорацій з 777 тисячами іноземних одиниць. Протягом останніх 30 років кількість МНК збільшилася на 9 (7 тис. таких фірм були зареєстровані в 1970 р., у порівнянні з 24 тис. зареєстрованих у 1990 р. та 78 тис. МНК, зареєстрованих у 2009 р.) з більш ніж 74 млн. працівників.

Таким чином, територія промислово розвинених країн включає понад 80% материнських компаній та близько 33% афілійованих в країнах, що

розвиваються, відповідно 19,5 і майже 50 у колишніх соціалістичних країнах - близько 0,5 та 17% [52].

Насправді діяльність МНК широко диверсифікована. Наприклад, кожен з 500 найбільших транснаціональних корпорацій США має в середньому 11 одиниць у галузі та найпотужніше покриття 30-50 філій. У межах 100 найрізноманітніших промислових компаній є: Великобританія - 96, Німеччина - 90, Франція - 84, Німеччина - 78. За даними ЮНКТАД, промислова структура МНК виглядає наступним чином: 60% компаній займаються виробництвом; 37% займаються послугами; 3% - гірничодобувна промисловість та сільське господарство. Загальні валютні резерви МНК перевищують сукупні резерви центральних банків. Тому, перемістивши лише 1-2% грошової маси, що є у їх володінні, може змінити співвідношення національних валют [48, с. 35].

Структура промисловості ТНК на світовому ринку згруповано нами в рисунку 1.1

Рисунок 1.1

Структура промисловості ТНК на світовому ринку

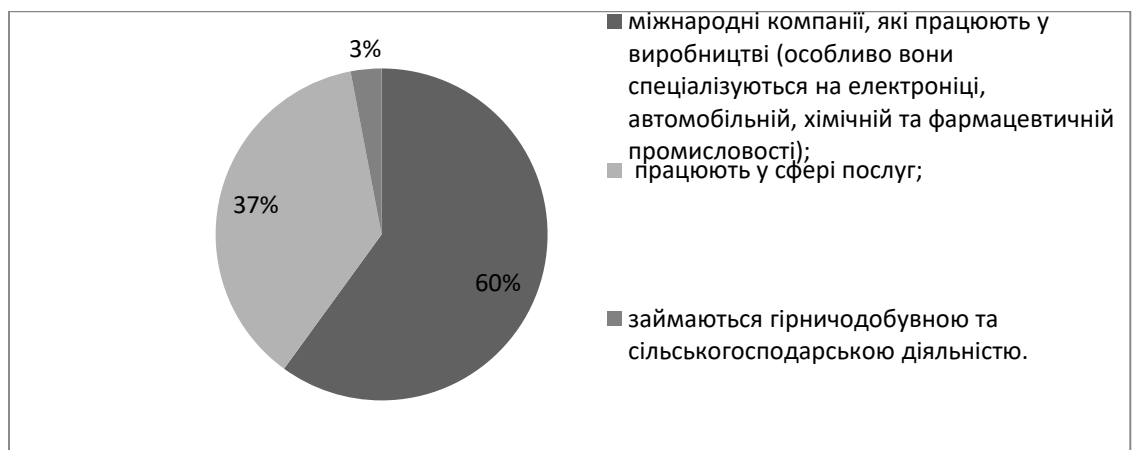

рис. 1.1 Структура промисловості ТНК на світовому ринку

Примітка. Сформовано самостійно на основі [48]

1.3 Особливості та проблематика формування фінансової звітності міжнародних компаній

Бухгалтерський облік як ділова мова, був визнаний глобально та він виходить за національні межі. Бухгалтерський облік залежить від його здатності визначати міру та інтерпретувати фінансові та економічні змінні для надання обґрунтованих оцінок. Бухгалтерський облік не має територіальних меж, отже, використовується для повідомлення про діяльність, існування та формування фінансові позиції та результати діяльності суб'єктів господарювання, діяльність МНК проводиться в місцях відмінних від їх рідних країн, і тому вони піддаються впливу навколишнього середовища їх країн, що приймають. Відповідно до Овайорі та Асаолу багатогранність діяльності МНК це велика кількість заходів, відображених у системі бухгалтерського обліку. Найважливішою серед заходів є механізми та методологія пошуку транскордонних котирувань щодо різних змін у фондових та транснаціональних фінансових операціях, що передбачає можливість залучення особливих інформаційних потреб кредиторів та інвесторів з усього світу.

Системи бухгалтерського обліку МНК є складними через взаємозв'язок та мережу взаємовідносин з іншими компаніями та місцями, що призводять до виробництва фінансових звітів. Багатонаціональні компанії мають системи бухгалтерського обліку, відповідальність яких полягає у виробленні фінансових звітів, які відображають справжню ситуацію в операціях, зафіксованих у системі. Така система може бути дуже багатогранною:

- проблеми, пов'язані з підготовкою міжнародної операції, відбуваються тому, що підприємства з операціями в більш ніж одній країні мають мати справу з кількома валютами,
- принципами бухгалтерського обліку та практикою звітності різних країн.

З огляду на ці сценарії, концепція обліку МНК дуже важлива, враховуючи середовище, в якому вони працюють [72, с. 487].

Сучасний механізм бухгалтерського обліку був відомий і працював до появи першої публікації з питань бухгалтерського обліку. З розвитком

економічних зв'язків в МНК як покращеного обліку додається соціальна структура, що підвищує її значення як доказ майнової відповідальності. Концепція бухгалтерського обліку є досить широкою та багатогранною, оскільки вона пов'язана з економічною діяльністю людей [27, с. 217].

Фінансова звітність МНК являє собою офіційну реєстрацію фінансової діяльності суб'єкта господарювання. Це письмові звіти, які кількісно оцінюють фінансову силу, продуктивність та ліквідність компанії. Фінансова звітність відображає фінансові наслідки господарських операцій та подій для суб'єкта господарювання [54].

Фінансова звітність МНК представляє собою набір звітів про фінансові результати організації, фінансовий стан та грошові потоки. Вони є функціональними з наступних причин:

1. Для того, щоб осісти на здатності бізнесу, щоб зробити готівкові гроші, а також джерело і використання цієї готівки.
2. Щоб вирішити, чи має підприємство можливість погасити свої борги.
3. Щоб слідкувати за фінансовими результатами на дрейфовій лінії, щоб визначити будь-які гострі проблеми з продуктивністю.
4. Вивести фінансове співвідношення з тверджень, які можуть продемонструвати стан великого бізнесу.
5. Вивчити подробиці деяких великих ділових операцій, описаних у розкритті, які супроводжують твердження [58].

Фінансові звіти транснаціональних корпорацій, як правило, містять в декларації про доходи, бухгалтерські баланси, звіти про нерозподілений прибуток і грошові потоки. Стандартна практика полягає в тому, щоб підприємства представляли фінансові звіти, що відповідають загальноприйнятим принципам бухгалтерського обліку (GAAP), для підтримки безперервності інформації та презентації на міжнародних кордонах. Фінансові звіти часто перевіряються державними органами, бухгалтерами, фірмами тощо, щоб забезпечити точність та податкові, фінансові або інвестиційні цілі [74].

Існують чотири основні типи фінансових звітів у ТНК:

1. Звіт про фінансовий стан.

Звіт про фінансовий стан, також відомий як «Баланс», відображає фінансовий стан суб'єкта господарювання у визначену дату. Вона складається з наступних трьох елементів:

– активи: ресурс контрольований суб'єктом господарювання у результаті минулих подій; та від якого очікують надходження майбутніх економічних вигід до суб'єкта господарювання;

– пасиви: снуюче зобов'язання суб'єкта господарювання, яке виникає в результаті минулих подій і погашення якої, за очікуванням, призведе до вибуття ресурсів суб'єкта господарювання, котрі втілюють у собі економічні вигоди [8];

– власний капітал: це власні джерела підприємства, які без визначення строку повернення внесені засновниками або залишені ними (засновниками) на підприємстві з уже оподаткованого прибутку.

2. Звіт про прибутки та збитки.

Звіт про прибутки та збитки відображає фінансові показники компанії в частині чистого прибутку або збитків протягом визначеного періоду. Звіт про прибутки складається з наступних двох елементів:

– дохід: збільшення економічних вигід у вигляді надходження активів або зменшення зобов'язань, які приводять до зростання власного капіталу (крім зростання капіталу за рахунок внесків власників).

– витрати: зменшення економічних вигід у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, які приводять до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілу власниками) [13].

Чистий прибуток або збиток надходить шляхом вирахування витрат з доходу.

3. Звіт про рух грошових коштів.

Звіт про рух грошових коштів, представляє рух грошовими коштами та залишками банку за період. Рух у грошових потоках класифікується у наступні сегменти:

- операційна діяльність: являє собою рух грошових коштів від основної діяльності підприємства;
- інвестиційна діяльність: являє собою грошовий потік від купівлі та продажу активів, крім запасів (наприклад, придбання заводу);
- фінансова діяльність: являє собою грошовий потік, який генерується або витрачається на підняття та погашення акціонерного капіталу та боргу разом із виплатою відсотків та дивідендів.

4. Звіт про зміни у власному капіталі.

Звіт про зміни у власному капіталі, також відомий як Звіт про нерозподілений прибуток, деталізує рух власного капіталу протягом певного періоду. Рух власного капіталу впливає з наступних компонентів:

- чистий прибуток або збиток за період, зазначений у звіті про прибутки та збитки;
- статутний капітал, випущений або погашений протягом періоду;
- виплата дивідендів;
- прибутки або збитки, визнані безпосередньо у власному капіталі (наприклад, переоцінка надлишків);
- вплив зміни облікової політики або виправлення помилки бухгалтерського обліку.

Якщо бізнес-плани в МНК полягають у видачі фінансових звітів зовнішнім користувачам (наприклад, інвесторам або кредиторам), то фінансові звіти повинні бути відформатовані відповідно до однієї з основних бухгалтерських рамок. Ці структури дозволяють деяку свободу дій в тому, як фінансові звіти можуть бути структуровані, тому заяви, зроблені різними фірмами, навіть в одній і тій же галузі, ймовірно, можуть мати різний зовнішній вигляд.

Якщо фінансова звітність в міжнародних компаніях випускається виключно для внутрішнього використання та немає ніяких керівних принципів, крім загального користування, для того, як заяви повинні бути представлені.

Метою фінансової звітності є надання інформації про фінансове становище, результати та зміни у фінансовому стані підприємства, корисне для широкого кола користувачів при прийнятті економічних рішень (Framework IASB).

Фінансові звіти МНК надають корисну інформацію широкому колу користувачів:

1. Менеджери вимагають фінансові звіти для управління справами компанії, оцінюючи його фінансові показники і позиції, а також приймаючи важливі ділові рішення.

2. Акціонери використовують фінансову звітність для оцінки ризику та прибутку своїх інвестицій у компанію та беруть інвестиційні рішення на підставі їх аналізу.

3. Потенційним інвесторам потрібна фінансова звітність для оцінки життєздатності інвестування в компанію. Інвестори можуть прогнозувати майбутні дивіденди на основі прибутку, викладеного у фінансову звітність.

4. Фінансові установи (наприклад, банки) використовують фінансові звіти, щоб вирішити, чи надати позику чи кредит бізнесу. Фінансові установи оцінюють фінансове здоров'я бізнесу, щоб визначити ймовірність поганої позики.

5. Постачальникам потрібна фінансова звітність для оцінки кредитоспроможності бізнесу та з'ясування того, чи постачати товари в кредит. Постачальникам потрібно знати, чи вони будуть повернуті.

6. Клієнти використовують фінансову звітність для оцінки того, чи має постачальник ресурси для забезпечення сталого постачання товарів у майбутньому.

7. Працівники використовують фінансову звітність для оцінки рентабельності компанії та її наслідків за їх майбутню винагороду та безпеку роботи.

8. Конкуренти порівнюють свою продуктивність з конкуруючими компаніями, щоб навчитися та розробляти стратегії підвищення їх конкурентоспроможності.

9. Генеральні суспільства можуть бути зацікавлені у впливі компанії на економіку, навколишнє середовище та місцеву спільноту.

10. Уряди вимагають фінансову звітність для визначення правильності податку, оголошеної в податковій декларації. Уряд також стежить за економічним прогресом через аналіз фінансової звітності підприємств різних секторів економіки [7].

Незважаючи на те, що бухгалтерські процедури та положення, що стосуються презентацій різних важливих операцій у фінансових звітах, регулюють окремі стандарти бухгалтерського обліку. Однак, за відсутності будь-яких конкретних вказівок, положення РМСБО і МСФЗ 1 забезпечує загальне керівництво для підготовки та подання фінансової звітності.

На регулярній основі публічні компанії повинні підготувати документи, що називаються фінансовими звітами. Фінансові звіти МНК показують фінансові результати компанії. Вони використовуються як для внутрішніх, так і для зовнішніх цілей. Коли вони використовуються всередині, керівництво, а іноді і співробітники, використовують його для власної інформації. Менеджери використовують його для планування та встановлення цілей на майбутні періоди. Коли вони використовують публічні фінансові звіти, керівництво може порівнювати їх з внутрішньо використаними фінансовими звітами. Вони також можуть використовувати свої власні та фінансові звіти інших підприємств для порівняння з макроекономічними даними та прогнозами, а також з ринком та галуззю, в якій вони працюють [4].

Висновки до розділу I

1. Міжнародна компанія – це компанія, яка веде бізнесову діяльність в різних країнах і надає різноманітні товари, продукти або послуги, необхідні іншим країнам, міжнародній клієнтській базі та населенню країн світу. Міжнародні компанії є важливою частиною міжнародної та національної економіки. Щодо назв міжнародних компаній використовують «багатонаціональні», «транснаціональні», «глобальні», «мультинаціональні».

2. Збільшення кількості міжнародних компаній створило капітал, нові робочі місця та нові податкові надходження, які виникають у результаті отримання прибутку від діяльності транснаціональних корпорацій. За рахунок підвищення ефективності використання капіталу МНК сприятимуть зниженню рівня бідності в країнах, що розвиваються, поліпшать їх інфраструктуру, зміцнять свій людський капітал, і завжди закликатимуть країни до співпраці та шукатимуть шляхи мирного вирішення конфліктів.

3. Транснаціональні корпорації є одними з найбільших у світі економічних інститутів. Згідно з приблизною оцінкою, 300 найбільших МНК володіють або контролюють щонайменше одну чверть виробничих фондів усього світу, вартістю приблизно 5 трлн. дол. США.

4. Система бухгалтерського обліку міжнародних компаній є складною через взаємозв'язок та мережу взаємовідносин з іншими компаніями та специфічними операціями, які впливають на формування фінансових звітів.

5. Метою фінансової звітності є надання інформації про фінансове становище, результати та зміни у фінансовому стані підприємства, корисне для широкого кола користувачів при прийнятті економічних рішень (Framework IASB).

6. Фінансові звіти МНК корисні, оскільки вони відображають фінансовий стан компанії протягом певного періоду. Існує багато типів фінансових звітів, що використовують та вимірюють різні фінансові аспекти діяльності компанії. Вони можуть бути використані як для внутрішнього, так і для зовнішнього використання.

РОЗДІЛ II

ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ МІЖНАРОДНОЇ КОМПАНІЇ

2.1 Баланс міжнародної компанії та особливості його формування

Міжнародні стандарти фінансової звітності (IFRS/IAS) щораз частіше застосовуються в усьому світі. Вони прийняті як обов'язкові у більшості країн Європи, та кількість подібних країн зростає. Поширення МСФЗ пояснюється тим, що фінансова звітність, необхідна для інвесторів на фондовому ринку, та мусить бути зрозумілою і достовірною, тому усі міжнародні організації вимагають упровадження МСФЗ. Глобалізація бізнесу також спричинює необхідність отримання порівнянної фінансової інформації з різноманітних країн світу для її консолідації.

Необхідність єдиного набору стандартів глобальної фінансової звітності пов'язана із глобалізацією всесвітньої економіки. За останні три десятиліття, ступінь інтеграції і глобалізації фінансових ринків значно зросла. Наприклад, в даний час 495 неамериканських компаній з 47 країн котируються на Нью-Йоркській фондовій біржі, що становить 20% від лістингу та 33% від загальної ринкової капіталізації. Визнаючи ступінь взаємозалежності інтернаціональних ринків капіталу, Форум з фінансової стабільності визначив МСФЗ як єдиний із 12 наборів глобальних стандартів, які є необхідними для сталого функціонування світової економіки. У зв'язку із цим, все більше і більше держав застосовують МСФЗ в якості основи для складання фінансової звітності компаній, так як це помагає підвищити прозорість звітності, покращити її якість, знизити вартість капіталу, а ще ініціювати потік інвестицій.

За даними компанії Deloitte зі 173 досліджуваних країн МСФЗ дозволені або обов'язкові до використання повністю чи частково для лістингових та нелістингових компаній відповідно у 128 та 106 країнах.

Забороняється використовувати МСФЗ у 25 країнах для лістингових та у 32 країнах для нелістингових компаній [26, с. 26]

Використання МСФЗ у світі згруповано у таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Вимоги щодо використання МСФЗ	Кількість країн	
	Для лістингових компаній	Для нелістингових компаній
МСФЗ не дозволені до використання	25	32
МСФЗ дозволені до використання	25	45
МСФЗ обов'язкові для деяких країн	10	34
МСФЗ обов'язкові для всіх компаній	93	27
Фондова біржа	20	-
Інформація відсутня	-	35
Всього	173	173

Джерело: сформовано на основі [26]

Фінансова звітність є першорядним джерелом інформації під час проведення аналізу фінансово-господарської діяльності підприємства. У фінансових звітах віддзеркалюються як фінансовий стан підприємства, так і результати його фінансово-господарської діяльності. Фінансові звіти дають змогу не тільки оцінити ефективність фінансово-господарської діяльності фірми, а також пізнати і проаналізувати механізми керування власним капіталом і прибутком, що завжди є чимало важливо для акціонерів підприємства, його потенційних інвесторів та партнерів по бізнесу.

Ціллю складання фінансової звітності є надання користувачам для прийняття рішень повної, правдивої, а також неупередженої інформації про фінансовий стан, результати діяльності і рух грошових коштів підприємства.

Міжнародні корпорації формують консолідовану фінансову звітність, яка характеризує її загальний фінансовий стан і результати діяльності, а також дочірніх компаній, в яких ТНК (прямо чи непрямо) належать більше 50 %голосуючих акцій або частки капіталу і які знаходяться під контролем, за виключенням випадків, коли міноритарні акціонери мають право суттєвої участі. Така фінансова звітність компанії формується на підставі основних принципів бухгалтерського обліку, які є загально прийнятими в США [22, с.36].

Компанія «Шредер» займає місце на світлотехнічному ринку України із серпня 1990 року. Бренд «Шредер» (Schröder) є всесвітнім і присутній у 45 країнах на п'яти континентах. За роки роботи в Україні корпорацією встановлено більше 500 тисяч високоефективних світильників для освітлення вулиць, парків та автомагістралей. ТОВ «Шредер» активно експортує у країни Європейського Союзу, Близького Сходу і Кавказу.

Шредер – це група із 48 компаній у цілому світі, яка налічує 2,600 фахівців в проектуванні і розробці відкритих рішень освітлення. Чисельність підприємства у Тернополі налічує в межах 100 працівників.

Структура ТОВ «Шредер» показана на рис. 2.1.

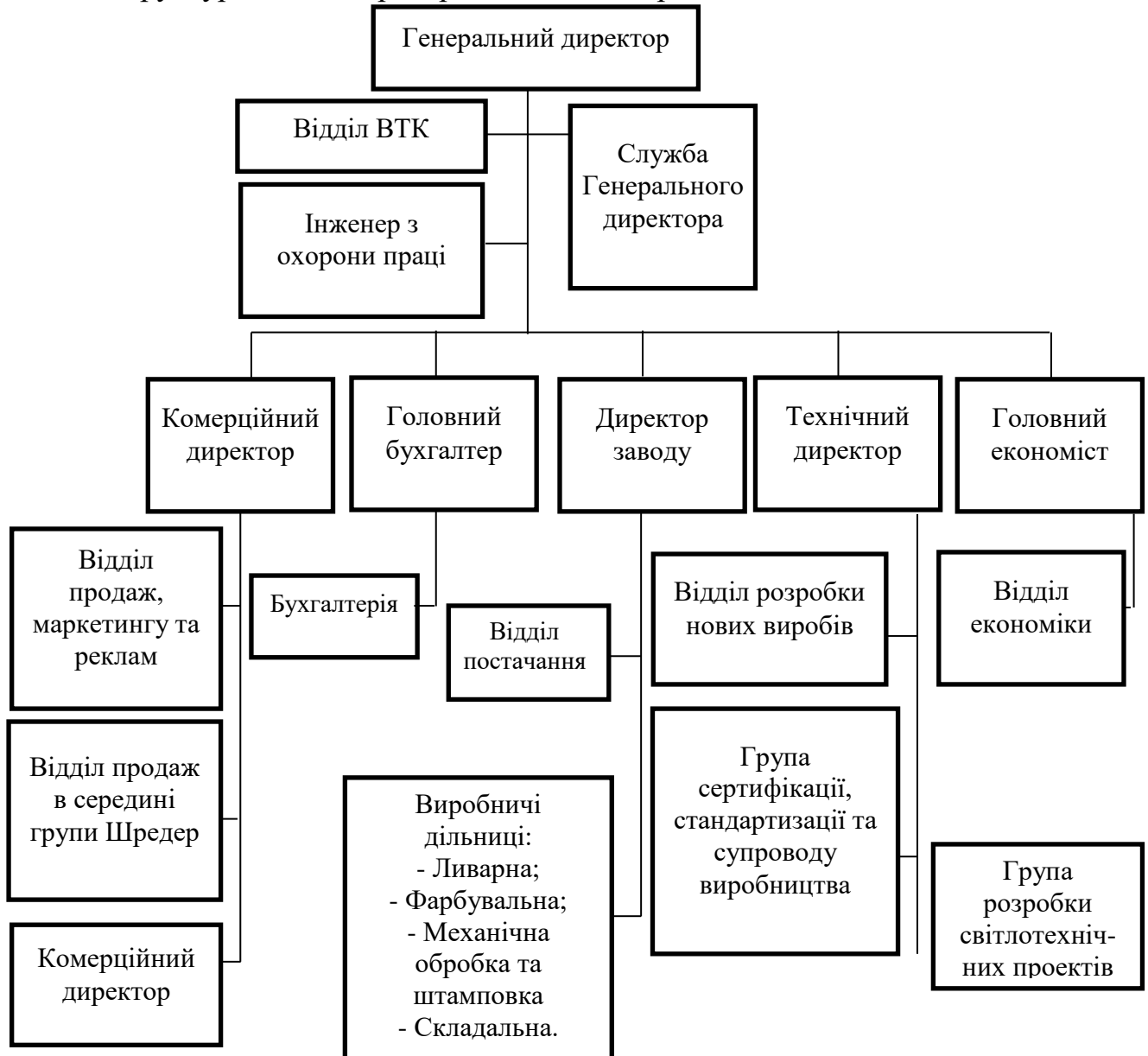

Рис. 2.1 Структура ТОВ «Шредер»

Компанія «Шредер» є дочірнім підприємством та юридично самостійною компанією, що відокремилося від основного (материнського) та засноване ним через передачу частини майна. Дочірня фірма також допомагає вищому керівництву фірми координувати роботу підрозділів. Крім того, вище керівництво контролює діяльність підрозділів, для того щоб спрямувати її на досягнення спільних стратегічних цілей і реалізацію спільних інтересів. Таким чином, у ТОВ «Шредер» поєднується оперативна самостійність із централізованим контролем. Що стосується консолідованої фінансової звітності, на даному підприємстві не ведеться, оскільки ТОВ «Шредер» є дочірнім підприємством.

Звітним періодом для подання фінансової звітності є календарний рік. Складається звітність на підприємстві «Шредер» поквартально та подається підприємством не пізніше 25 числа місяця, що настає за звітним кварталом, а річна - не пізніше 20 лютого наступного за звітним року.

З 01 січня 2017 року ТОВ «Шредер» перейшов та застосовує виключно Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку та фінансової звітності (МСБО та МСФЗ). Правильно буде зазначити, що інтернаціональні стандарти – це стандарти, які безперервно вдосконалюються, до яких написано багато роз'яснень та за якими стоїть вагома практика, отож вони є точніше глибокими і пристосованими до практичного застосування.

Фінансова звітність на підприємстві ТОВ «Шредер» складається з:

- Баланс (Звіт про фінансовий стан) (форма №1) на 31 грудня 2016;
- Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) (форма №2) на 31 грудня 2016;
- Звіт про власний капітал (форма №3 на 31 грудня 2016);
- Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом) (форма №4) на 31 грудня 2016;
- Примітки до річної фінансової звітності (форма №5) на 31 грудня 2016.

Баланс є основним документом, що відображає реальний фінансовий стан компанії на певну дату. Тому відповідно до чинних вимог МСБО 1 «Подання фінансової звітності» (далі – МСБО1) його називають «Звіт про фінансовий стан підприємства». Проте застосування найменувань «Баланс», «Балансовий звіт» або інша назва, яка б не вводила в оману користувачів, дозволяється. Цей фінансовий документ поділений на два взаємопов'язаних розділи (активи і пасиви).

Активи компанії – це ліва частина балансу (або верхня за вертикальної форми балансу) – яка показує, якими ресурсами володіє міжнародна компанія. Вони діляться на фінансові та реальні: фінансові розкривають собою вкладення капіталу компанії в гроші та активи, їх еквіваленти та цінні папери; реальні – це вкладення в матеріальні та нематеріальні ресурси.

Права частина балансу (нижня за вертикальної форми балансу) складається із зобов'язань компанії, що поділяються на поточні та довгострокові. Поточними називаються зобов'язання, які погашаються в межах одного фінансового року, довгостроковими – зобов'язання, що погашаються в більш тривалі терміни.

Відмінність між активами і зобов'язаннями як з облікового, так і з економічного погляду характеризує собою чисту вартість активів. У балансах американських корпорацій вона називається правами акціонерів на власність. Даний американський термін декотрі автори перекладають як капітал власників компанії або як акціонерний капітал чи як власний капітал компанії. Всі ці терміни взаємозамінні та показують частку власності акціонерів, на відміну від зобов'язань, тобто боргів [10, с. 95-96].

Баланс розглядається як «резюме» фінансової позиції фірми в певний момент часу. Фактично, деякі фірми та більшість державних організацій публікують свої баланси під альтернативним найменуванням «Звіт про фінансовий стан» [3].

Для оцінки «фінансової позиції» на основі балансу використовують такі підходи:

1. Наприклад, ліквідність фірми характеризується показниками, які порівнюють показники балансу, такі як поточне співвідношення та оборотний капітал.

2. Капітальні та фінансові структури фірми, будуються у вигляді відносин балансових даних для власників акцій і зобов'язань.

3. Інші показники порівнюють показники балансу та звіту про прибутки та збитки для оцінки вартості акцій фірми, перспектив зростання та ефективності використання активів [61].

Баланс компанії «Шредер» являє собою огляд активів, зобов'язань і власного капіталу акціонерів в якості «знімка» в часі.

Дата у верхній частині балансу повідомляє користувачів про дату формування балансу, як правило, це кінець року.

Активи відображаються в балансі в порядку зростання ліквідності.

Зобов'язання відображаються в порядку, в якому вони будуть погашатися.

Короткострокові або поточні зобов'язання будуть виплачені протягом року, в той час як довгострокові або необоротні зобов'язання представляють собою борги, які будуть сплачені протягом більше ніж одного року [36].

Під власним капіталом розуміють вартість бізнесу після виконання всіх зобов'язань компанії. Власний капітал, як правило, показує суму капіталу, яку інвестують власники, плюс будь-яка вигода, яка отримана в результаті реінвестування в компанію [55].

Основною формою фінансової звітності підприємства «Шредер», як і будь-якого іншого підприємства є ф. 1 «Баланс», порядок складання якого затверджений НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», [42]. Аналогом національного стандарту є міжнародний стандарт МСБО (IAS) 1 «Подання фінансової звітності» [29]. Аналіз цих двох нормативних документів виявив суттєві відмінності між ними, основна з яких – відсутність встановленого обов'язкового складу статей Балансу відповідно

до МСБО 1. У IAS1 наведено мінімальний склад статей, які повинні бути відображені в Балансі (Звіті про фінансовий стан):

- а) основні засоби;
- б) інвестиційна нерухомість;
- в) нематеріальні активи;
- г) фінансові активи (за винятком сум, зазначених у пунктах г), є), ж));
- г) інвестиції, обліковані із застосуванням методу участі в капіталі; д) біологічні активи;
- е) запаси;
- є) торговельна та інша дебіторська заборгованість;
- ж) грошові кошти та їх еквіваленти;
- з) загальна сума активів, класифікованих як утримувані для продажу, та активи, включені у ліквідаційні групи, класифіковані як утримувані для продажу відповідно до МСФЗ 5 «Непоточні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність»;
- и) торговельна та інша кредиторська заборгованість;
- і) забезпечення;
- ї) фінансові зобов'язання (за винятком сум, зазначених у пунктах и) та і));
- й) зобов'язання та активи щодо поточного податку, як визначено в МСБО 12 «Податки на прибуток»;
- к) відстрочені податкові зобов'язання та відстрочені податкові активи, як визначено в МСБО 12;
- л) зобов'язання, включені у ліквідаційні групи, класифіковані як утримувані для продажу відповідно до МСФЗ 5;
- м) неконтрольовані частки, представлені у власному капіталі;
- н) випущений капітал і резерви, що відносяться до власників материнського підприємства [31].

ТОВ «Шредер», як і будь-яка фірма, може щодня публікувати новий і різний баланс. На практиці, як правило, це відбувається лише наприкінці

кварталів та року. Заголовок балансу відображає дату з таким формулюванням: «... на 31 грудня 2016 року».

Баланс (Звіт про фінансовий стан) ТОВ «Шредер» сформовано нами в таблиці 2.2.

Таблиця 2.2

Баланс (Звіт про фінансовий стан) ТОВ «Шредер»
за 2016 рік (тис. грн.)

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
I. Необоротні активи	1095	32 680	69 367	I. Власний капітал	1495	8 263	122 276
II. Оборотні активи	1195	66 076	128 164	II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення	1600	17 290	32 664
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200			III. Поточні зобов'язання і забезпечення	1695	62 878	69 256
				IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700		
Баланс	1300	98 756	197 531	Баланс	1900	98 756	197531

Баланс є одним з первинних звітів підприємства. Він включає повну інформацію про активи компанії, зобов'язання та власний капітал, які можуть бути використані для аналізу ліквідності, аналізу фінансової стабільності та інших видів показників, вимірювання ефективності та позиції компанії.

Для кожного балансу активи компанії повинні бути рівними джерелам фінансування (зобов'язання плюс капітал).

Проведений аналіз відмінностей між правилами розкриття інформації у балансі згідно із національними та міжнародними обліковими стандартами подано в таблиці 2.3.

Таблиця 2.3

Відмінності заповнення форми фінансової звітності – бухгалтерського балансу за П(С)БО та МСФЗ

Критерій	МСФЗ	П(С)БО
Побудова	Не регламентована, наведено приблизний перелік статей балансу	Не регламентована, наведено приблизний перелік статей балансу
Порядок викладення інформації	Передбачено розмежування активів і зобов'язань на поточні й непоточні за винятком випадків, коли подання інформації в балансі базується на ліквідності	Інформація щодо активів розкривається в порядку зростаючої ліквідності, щодо зобов'язань – у порядку черговості їх погашення
Можливість зміни складу статей	Передбачена в разі необхідності розкриття суттєвої інформації згідно з нормами інших стандартів або з метою забезпечення достовірності й правдивості інформації про активи, зобов'язання і капітал	Не передбачена. Додаткові рядки вводять для розкриття інформації щодо інвестиційної нерухомості, необоротних активів та групи вибуття, а також зобов'язань, пов'язаних із необоротними активами та групами вибуття
Розкриття інформації про фінансові активи	Інформацію щодо фінансових активів слід розкривати окремо	Окремих рядків не передбачено, фінансові активи можуть поєднуватися з нефінансовими, наприклад, інша дебіторська заборгованість
Зміст статей	Окремого розкриття інформації стосовно незавершеного будівництва не вимагається. Багатоваріантність методів обліку довготермінових фінансових інвестицій. Передбачено розкриття в окремій статті інформації щодо непоточних активів, утримуваних для продажу. Передбачено розкриття інформації щодо результатів переоцінки поточних фінансових інвестицій, урахованих за справедливою вартістю і призначених для продажу у складі іншого додаткового капіталу	Передбачається окрема стаття «Незавершене будівництво». Довготермінові фінансові інвестиції обліковуються за методом участі в капіталі. У статті "Інший додатковий капітал" відображаються сума дооцінки необоротних активів, вартість необоротних активів, безкоштовно отриманих підприємством від інших юридичних або фізичних осіб

Джерело: сформовано на основі [42; 29]

Щодо оцінки визначених об'єктів, то національні та міжнародні стандарти бухгалтерського обліку і фінансової звітності не обмежуються

рекомендаціями відносно вибору методів оцінки, а передбачають значну свободу при обранні методики оцінки майна (табл. 2.4).

Таблиця 2.4

Оцінка статей балансу відповідно до вимог П(С)БО та МСФЗ

Назва балансової статті	Оцінка згідно з:	
	П(С)БО	МСФЗ
Основні засоби, нематеріальні активи	Первісна вартість	Залишкова вартість
Запаси	Первісна вартість. Найменша з двох оцінок: первісна вартість або чиста вартість реалізації	Собівартість. Менша із 2-х оцінок: первинна вартість або ринкова ціна
Дебіторська та кредиторська заборгованість	Первісна вартість (під час первісного визнання). Історична вартість. Справедлива вартість. Амортизована вартість. Чиста реалізаційна вартість	Справедлива (під час первісного визнання). Амортизована вартість. Чиста реалізаційна вартість
Грошові кошти	Фактична вартість	Фактична вартість
Довгострокові інвестиції	Собівартість. Справедлива вартість. Амортизована собівартість. Метод участі в капіталі	Метод участі в капіталі. Метод консолідації. За найменшою оцінкою
Поточні інвестиції	Собівартість. Справедлива вартість. Амортизована собівартість	Собівартість. Вартість, що амортизується. Ринкова вартість
Короткострокові зобов'язання	Сума погашення	Фактична вартість
Довгострокові зобов'язання	Теперішня вартість	Фактична вартість. Приведена вартість.

Джерело: сформовано на основі [42; 29]

Отже, розглядаючи вимоги МСФЗ та П(С)БО, доцільно визначити функції оцінки в процесі ведення обліку і формуванні фінансової звітності. Так, підхід щодо тлумачення оцінки як процесу визначення вартості об'єктів обліку і як процесу створення якісних характеристик облікової інформації втілено у двох принципах підготовки фінансової звітності, а саме принципів історичної (фактичної) собівартості та обачності.

2.2 Звіт про фінансові результати діяльності міжнародної компанії

У міжнародній практиці «Звіт про фінансові результати» відомий під кількома назвами. У багатьох країнах його називають Звітом про прибутки та збитки (Profit & Loss Statement (P&L), що співзвучно МСФЗ, або Звітом про прибуток (Income Statement, Statement of earnings, or Statement of operations – назви, що використовують переважно американські компанії). Суттєва відмінність між американським та МСФЗ підходами полягає у використанні терміну «прибуток». Річ у тім, що в англійській мові значно більше, ніж в українській, «слів, що означають різні види доходів, прибутку і витрат» [12, с. 105]. Так, у перекладі з англійської мови на українську слова income, profit і earnings означають одне й те саме – дохід, прибуток, заробіток, проте кожне з них має своє економічне значення.

Крім того, американський варіант англійської оперує термінами, які не завжди відповідають словам, що використовують у британському варіанті англійської мови. Тому прибуток як результат діяльності підприємства за звітний період з позицій МСФЗ та ГААП США трактують по-різному.

Визначення прибутку згідно з МСФЗ та ГААП США згруповано нами в таблиці 2.5.

Таблиця 2.5

Визначення прибутку згідно з МСФЗ та ГААП США

МСФО (IFRS)	ГААП США (US GAAP)
- Income (доходи)	- Revenues (доходи)
- Expenses (витрати)	- Expenses (витрати)
- Profit (прибуток)	- Income (прибуток)

Джерело: Сформовано автором на основі [12].

У міжнародних стандартах вимоги до форм фінансової звітності викладені в МСБО (IAS) 1 «Подання фінансової звітності». Довгий час Звіт про прибутки і збитки ґрунтувався на підході «доходи – витрати», в основу якого покладена модель В. Леонтєва «витрати–випуск»: суб'єкт господарювання повинен визнавати всі статті доходу та витрат за період у

прибутку або збитку, окрім випадків, коли МСФЗ вимагає або дозволяє інше (МСБО 1, §88) [38].

Згідно із змінами в МСБО 1 від 6 вересня 2007 з 1 січня 2009 суб'єкти господарювання, крім звіту про прибутки і збитки, повинні в обов'язковому порядку наводити інформацію про інший сукупний дохід (Other comprehensive income). Отже, сучасний «Звіт про прибутки чи збитки та інший сукупний дохід» (Statement of profit or loss and other comprehensive income for the period) побудований на основі концепції бухгалтерського прибутку, за якою під бухгалтерським прибутком слід розуміти «фактичний приріст власного капіталу протягом звітного періоду» [49, с. 18].

Незважаючи на ідентичність показників, що формуються в звіті про прибутки та збитки в вітчизняних та зарубіжних організаціях, між ними існують методологічні розбіжності в побудові інформації. Для більш детального ознайомлення МСФЗ було проведено порівняльний аналіз щодо форми та змісту Звіту про фінансові результати відповідно до МСФЗ та НП(С)БО (таблиця 2.6).

Порівняння національного та міжнародного стандартів з регулювання порядку складання «Звіту про фінансові результати» сформовано нами в таблиці 2.6.

Так, в Україні організації формують виручку від продажу товарів, продукції, робіт, послуг (за мінусом ПДВ, акцизів і аналогічних обов'язкових платежів) на основі надходжень, пов'язаних з виконанням робіт і наданням послуг, здійсненням господарських операцій. Ці надходження є доходами від звичайних видів діяльності, визнаних організацією в бухгалтерському обліку відповідно до умов, визначених для її визнання, і в сумі, обчисленої в грошовому вираженні, включаючи умови договорів з продажу продукції, товарів, виконання робіт, надання послуг з урахуванням знижок, сумових різниць, змін умов договору, розрахунків негрошовими засобами.

Порівняння національного та міжнародного стандартів з регулювання
порядку складання Звіту про фінансові результати

Ознаки	НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»	МСФЗ 1 «Подання фінансових звітів»
Визнання статей та їх відображення у Звіті	Визначається порядок оцінки, визнання, відображення в Звіті доходів, витрат, розподілу витрат за періодами. Встановлено форму та порядок заповнення статей Звіту.	Порядок визнання доходів і витрат не передбачено, заборонено згортати статті доходів та витрат (за виключенням випадків). Визначено, що Звіт про прибутки та збитки має містити певні рядки. Чіткі вказівки щодо заповнення Звіту відсутні.
Відображення витрат	Розділ I містить інформацію про втрати за видами діяльності (витрати на збут, адміністративні витрати), у Розділі II «Елементи операційних витрат» відображаються витрати за елементами.	Передбачено два варіанти представлення витрат у Звіті (за елементами або за видами діяльності), а також подання аналізу витрат. Вимагається надання пояснення щодо невідповідності суми витрат за елементами та суми витрат за видами діяльності.
Розрахунок показників прибутковості акцій	Передбачено розділ III Звіту «Розрахунок показників прибутковості акцій», порядок розрахунку показників чистого прибутку на одну просту акцію визначається відповідно до П(С)БО 24 «Прибуток на акцію».	Визначено, що підприємство має розкривати або у Звіті про прибутки та збитки, або у Примітках до фінансової звітності суму дивідендів на акцію, оголошену за період, який охоплює фінансова звітність.

Джерело: Сформовано автором на основі [49]

Чистий обсяг продажів за кордоном (зокрема в США) розраховується додатком до валової виручки від реалізації продукції величини представлених постачальниками знижок і вирахуванням вартості продукції, повернутої покупцями, і сум знижок, наданих покупцям [11, с.430].

Аналіз зарубіжної практики складання «Звіту про прибутки і збитки» показав, що даний Звіт є обов'язковою формою фінансової звітності в таких країнах, як Великобританія, Італія, Естонія, Люксембург, Нідерланди, Німеччина, Польща, Португалія, Росія, США, Франція, Швейцарія, Азербайджан, Ізраїль, Китай [5, с.260].

Звіт про фінансові результати на ТОВ «Шредер», також відомий як Звіт про прибутки та збитки, відображає фінансові результати компанії за показниками чистого прибутку або збитків протягом визначеного періоду. Звіт про прибутки складається з наступних двох елементів: дохід (що компанія заробила протягом певного періоду (наприклад, прибуток від продажу); витрати (витрати, понесені компанією протягом періоду (наприклад, заробітна плата, заробітна плата, амортизація,)). Чистий прибуток або збиток надходить шляхом вирахування витрат з доходу.

Відповідно до з IAS 1, під час підготовки розділу звіту про сукупний дохід (звіту про прибутки і збитки) компанія має право обрати один з двох способів групування інформації про витрати за операційною діяльністю [28]:

- за функціями чи процесам діяльності підприємства; при цьому витрати класифікуються на управлінські, виробничі та комерційні;
- за характером витрат на виробництво і продаж готової продукції зокрема за їх елементами.

В даний час НП(С)БО не передбачає альтернативних різновидів формування звіту про прибутки та збитки. Підприємства, які відповідно до законодавства складають фінансову звітність за МСФЗ, застосовують тільки додаток до цього Положення (стандарту) [33].

Порівняємо показники про фінансові результати за НП(С)БО та МСФЗ у таблиці 2.7.

Отже, звіт про сукупний дохід згруповано у два розділи: звіт про прибутки і збитки, що показує зміни чистого прибутку (збитку) компанії за звітний період; звіт за іншим сукупним прибутком, який відображає невизнані доходи, які збільшують власний капітал компанії, а також невизнані витрати, що списуються за рахунок коштів власного капіталу. Зауважимо, що в IAS 1 передбачено також інше відображення звіту про сукупний дохід, а саме: звіт, що формує компоненти прибутку і збитку (separate income statement); звіт, що відображає компоненти іншого сукупного доходу (statement of comprehensive income).

Таблиця 2.7

Показники звітів про фінансові результати за П(С)БО та МСФЗ

Звіт про фінансові результати (Ф.2)	Звіт про сукупний дохід (IAS 1)
Розділ 1. Фінансові результати	Розділ 1 Звіт про прибутки і збитки
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт та послуг)	Виручка (revenue)
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт та послуг)	Собівартість продажів (cost of sales)
Валовий прибуток (збиток)	Валовий прибуток (gross profit)
Інші операційні доходи	
Витрати на збут	Комерційні витрати (distribution costs)
Адміністративні витрати	Управлінські витрати (administrative costs)
Інші операційні витрати	
Фінансовий результат від операційної діяльності (прибуток або збиток)	Прибуток (збиток) від продажу (operating profit or loss)
Інші фінансові доходи	Інвестиційний дохід (interest income)
Доходи від участі в капіталі	Інвестиційний дохід (interest income)
Інші доходи	Інші доходи (other expenses)
Фінансові витрати	Видатки на фінансування (finance costs)
Витрати від участі в капіталі	
Інші витрати	Інші витрати (other expenses)
Фінансовий результат до оподаткування (прибуток чи збиток)	Прибуток (збиток) до сплати податків (profit or loss before tax)
Витрати з податку на прибуток	Витрати з податку на прибуток (tax expenses)
	Прибуток (збиток) за період від діяльності, що триває (the post-tax profit or loss for the period from continuing operation)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	Збиток за період від припиненої діяльності (loss for the period from discontinuing operation)
Чистий фінансовий результат (прибуток або збиток)	Прибуток (збиток) за період (profit or loss for the period)
Розділ 2. Сукупний дохід	Розділ 2. Звіт за іншим сукупним прибуткам
Дооцінка (уцінка) оборотних активів	Фінансовий результат хеджування ефективних грошових потоків. Результат переоцінки об'єктів ОЗ, результат переоцінки нематеріальних активів
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	
Накопичені курсові різниці	Курсові різниці від перерахунку інвестицій в закордонні дочірні компанії
Частина іншого сукупного доходу асоційованих і спільних підприємств	
	Фінансовий результат від зміни вартості фінансових активів, наявних для продажу (
	Актуальний прибуток (збитки) за пенсійними планами з визначеними виплатами (actuarial gains (losses) on defined benefit pension plans)
Інший сукупний дохід до оподаткування	

Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	Витрати з податку на прибуток, що відносяться до компонентів іншому сукупному прибутку (tax relating to components of other comprehensive profit)
Інший сукупний дохід після оподаткування	Інший сукупний прибуток за рік (other comprehensive profit for the year)
Сукупний дохід	Разом сукупний дохід за рік (total comprehensive income for the year)
Розділ 3. Елементи операційних витрат	
Розділ 4. Розрахунок показників прибутковості акцій	

Джерело: сформовано на основі [28; 33]

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) ТОВ «Шредер» згруповано нами в таблиці 2.8.

Таблиця 2.8

Звіт про фінансові результати ТОВ «Шредер» за 2016 рік (тис. грн.)

Стаття	Код рядка	За звітний період	За попередній період
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	189 215	57 755
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	-149 365	-47861
Валовий:			
прибуток	2090	39 850	9 894
збиток	2095	()	()
Інші операційні доходи	2120	24 228	13 163
Адміністративні витрати	2130	-15 706	-9 049
Витрати на збут	2150	-9 045	-4 897
Інші операційні витрати	2180	-30 062	-14 338
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	9 265	
збиток	2195	()	-5 227
Дохід від участі в капіталі	2200		
Інші фінансові доходи	2220	65	1 431
Інші доходи	2240	8 433	13 558
Фінансові витрати	2250	-5 392	-2 974
Втрати від участі в капіталі	2255	()	()
Інші витрати	2270	-11 941	-23 010
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	430	
збиток	2295	()	-16 222
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	63	2 805
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	367	
збиток	2355	()	-13 417

Джерело: Складено за даними фінансової звітності ТОВ «Шредер»

Підприємства, які постійно складають фінансову звітність за МСФЗ, можуть сміливо переходити на міжнародні стандарти не тільки в підготовці звітності, а й у веденні бухгалтерського обліку, що мінімізує трудові витрати на ведення паралельного обліку або трансформації звітності.

2.3 Інші форми фінансової звітності міжнародних компаній

Метою інших форм фінансової звітності є забезпечення інформації про фінансовий стан, діяльність і грошові потоки підприємства, яка є корисною для широкого кола користувачів з метою прийняття ними економічних рішень. Для досягнення цієї мети фінансові звіти складаються з таких компонентів:

- «Звіт про зміни у власному капіталі»: Зміни в капіталі, Зміни в резервах;
- «Звіт про рух грошових коштів»: Грошові потоки в результаті: операційної, фінансової, інвестиційної діяльності;
- «Примітки до фінансових звітів»: Облікові політики і пояснюючі примітки.

Кожний компонент фінансових звітів слід чітко ідентифікувати. Крім цього, необхідно відображати і повторювати там, де це необхідно, для розуміння наданої інформації таке:

- а) назву або інші ідентифікаційні ознаки підприємства, що звітує;
- б) охоплення фінансовими звітами одного підприємства або групи підприємств;
- в) дату балансу або період, за який складені фінансові звіти, відповідно до того, що більш прийнятне для відповідного компонента фінансових звітів;
- г) валюту звітів;
- д) рівень точності, використаний для подання цифрових даних у фінансовій звітності [23, с. 251].

Формування Балансу та Звіту про фінансові результати вже розглянуто нами, як вони формуються та які мають вимоги стосовно МСБО.

У Звіті про зміни у власному капіталі для користувачів фінансових звітів наводиться додаткова інформація про зміни у власному капіталі за період між двома датами балансу. Зміни у власному капіталі підприємства у період між двома датами балансу відображають збільшення чи зменшення його чистих активів протягом періоду.

МСБО 1 вимагає, щоб підприємство подавало у вигляді окремого компонента своїх фінансових звітів звіт, у якому наводиться:

- а) чистий прибуток або збиток за певний період;
- б) кожна стаття доходу та витрат, прибутку або збитку (яка згідно з вимогами інших стандартів визнається безпосередньо у складі власного капіталу) і загальна сума за цими статтями;
- в) кумулятивний вплив змін в обліковій політиці та виправлення помилок попереднього періоду.

Крім цього, підприємству слід подавати в цьому звіті або у примітках до нього:

- операції щодо капіталу з власниками та виплати дивідендів власникам;
- сальдо нерозподіленого прибутку або збитку на початок певного періоду та на дату балансу, а також зміни за період;
- узгодження балансової вартості кожного класу власного капіталу, премії за акціями та всі забезпечення на початок і на кінець періоду, розкриваючи кожну зміну окремо.

Ці вимоги можна виконати двома шляхами: у вигляді Звіту про визнані інші прибутки та збитки або Звіту про зміни у власному капіталі [24, С. 256].

Звіт про зміни у власному капіталі ТОВ «Шредер» згруповано нами в таблиці 2.9.

Таблиця 2.9

**Звіт про зміни у власному капіталі ТОВ «Шредер»
за 2016 рік (тис. грн.)**

Стаття	Код рядка	Зареєстрований (пайовий) капітал	Капітал у дооцінках	Додатковий капітал	Резервний капітал	Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	Неоплачений капітал	Вилучений капітал	Всього
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Залишок на початок року	4000	10 231	3 866		559	(3 762)			10 894
Виправлення помилок	4010					(2 631)			(2 631)
Скоригований залишок на початок року	4095	10 231	3 866		559	(6 393)			8 263
Чистий прибуток (збиток) за звітний період	4100		31 201						31 201
Інший сукупний дохід за звітний період	4110		31 201						31 201
Внески учасників: Внески до капіталу	4240	82 377					(82 377)		
Погашення заборгованості з капіталу	4245			68			82 377		82 445
Разом змін у капіталі	4295	82 377	31 201	68		367			114 013
Залишок на кінець року	4300	92 608	35 067	68	559				122 267

Джерело: Складено за даними фінансової звітності підприємства ТОВ «Шредер»

Звіт про рух грошових коштів необхідний як керівникам для контролю над грошовими потоками, так і стороннім інвесторам і акціонерам, які на підставі цього документа можуть робити висновки про управління ліквідністю компанії, її доходи і здатності залучати значні суми грошових

коштів. Проаналізуємо основні принципи складання звіту відповідно до МСФЗ.

Звіт про рух грошових коштів з'явився в пакеті звітності по МСФЗ набагато пізніше за інших форм. Його поява обумовлена потребою в точних даних, а не розрахункових оцінках, які перебувають під впливом застосовуваних політик, - якою є фінансовий результат (прибуток або збиток). При відмінних показниках продажів і хорошою рентабельності з огляду на проблеми з погашенням дебіторської заборгованості компанії виявлялися банкрутами. Саме тому був розроблений МСФЗ (IAS) 7 «Звіт про рух грошових коштів».

Перш ніж говорити про те, як слід відображати статті в звіті про рух грошових коштів, розглянемо структуру цієї форми звітності. Стандарт розділяє грошові кошти, а точніше їх потоки, на три категорії:

- від операційної діяльності, тієї, заради якої, власне, і створювався бізнес - торгівля, будівництво, виробництво і т.д. .;
- від інвестиційної діяльності, тобто потоки, пов'язані з вкладеннями тимчасово вільних грошових коштів в придбання довгострокових активів (наприклад, основні засоби) або фінансових інструментів (облігацій, акцій, надання позик) і поверненням цих грошей (продаж застарілого обладнання, облігацій, акцій, отримання раніше наданих позик);
- від фінансової діяльності, тобто отримані від третіх осіб за рахунок емісії цінних паперів і позик і сплачені третім особам в рахунок погашення основної суми заборгованості.

Вважається, що розвинене, успішне підприємство повинно мати позитивні грошові потоки від основної (операційної) діяльності, тобто отримувати від клієнтів грошей більше, ніж сплачувати постачальникам і своїм працівникам (заробітну плату). Крім того, вважається, що з інвестиційної діяльності потік повинен бути негативним, оскільки це свідчить про наміри компанії розвиватися. Відносно потоку від фінансової діяльності не все так однозначно, оскільки, з одного боку, позитивний потік

говорить про те, що компанії не вистачає власних ресурсів і вона змушена запозичити їх на стороні, а з іншого боку, про те, що може мати місце реструктуризація капіталу - заміна власного «дорогого» на позиковий «дешевий» [50].

Звіт про рух грошових коштів ТОВ «Шредер» наведено у таблиці 2.10.

Таблиця 2.10

Звіт про рух грошових коштів ТОВ «Шредер» за 2016 рік (тис. грн.)

Стаття	Код рядка	За звітний період	За попередній період
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності			
Надходження від:			
Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3000	175 775	66 509
Повернення податків і зборів	3005	27 466	13 062
у тому числі податку на додану вартість	3006	27 466	13 062
Надходження авансів від покупців і замовників	3015	7 247	741
Інші надходження	3095	15 905	2 962
Витрачання на оплату: Товарів (робіт, послуг)	3100	(184 582)	(71 335)
Інші витрачання	3190	(35 638)	(18 207)
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195	-12 138	-17 683
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності			
Надходження від реалізації:			
Фінансових інвестицій	3200		
Необоротних активів	3205	184	174
Витрачання на придбання:			
Фінансових інвестицій	3255		
Необоротних активів	3260	(14 741)	(14 340)
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295	-14 557	-14 166
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності			
Надходження від:			
Власного капіталу	3300	31 920	
Отримання позик	3305	101 315	54 109
Інші надходження	3340	65	55
Погашення позик	3350	86 874	20 456
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395	44 324	33 302
Чистий рух грошових коштів за звітний період	3400	17 629	1 453
Залишок коштів на початок року	3405	1 272	22
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410	(45)	(203)
Залишок коштів на кінець року	3415	18 856	1 272

Джерело: Складено за даними фінансової звітності підприємства ТОВ «Шредер»

Останньою формою фінансової звітності є «Примітки до фінансових звітів». Згідно НП(С)БО 1, примітки до фінансової звітності – це сукупність показників та пояснень, котрі забезпечують деталізацію та обґрунтованість

статей фінансової звітності, а також інша інформація, розкриття якої передбачено відповідними НП(С)БО або МСФЗ. Примітки до фінансових звітів подають користувачам додаткову інформацію, не розкрити у фінансових звітах.

Примітки до фінансових звітів компанії повинні:

- подавати інформацію про основу складання фінансових звітів і конкретну облікову політику, обрану та застосовану до значних операцій та подій;
- розкривати інформацію відповідно з вимогами МСБО, не розкрити у фінансових звітах;
- подавати додаткову інформацію, не наведену у фінансових звітах, але необхідну для правдивого подання.

Примітки допомагають користувачам здобути розуміння фінансових звітів та зрівняти їх з фінансовими звітами інших виробництв (табл. 2.11.).

Таблиця 2.11

Примітки до фінансових звітів

Облікова політика		Підтверджувальна інформація	Розкриття іншої інформації
Визначення відповідальності МСБО.	Виклад застосованої основи оцінки та облікової політики.	Для статей, наведених у кожному фінансовому звіті.	Включаючи непередбачені події, зобов'язання і розкриття іншої фінансової та нефінансової інформації.

Джерело: Сформовано автором на основі [43].

Можна узагальнити діючі положення нормативних актів дають нам підстави для висновку, що примітки для фінансових звітів за складом поділяються на такі групи щодо:

- облікової політики та облікових оцінок;
- інформації, яка не є наведеною в фінансових звітах, але є обов'язковою за відповідними положеннями (стандартами) з обліку активів, капіталу, зобов'язань;
- інформації, котра містить додатковий аналіз статей звітності, необхідний для забезпечення її зрозумілості і доречності;

- одержаної гуманітарної допомоги;
- іншої фінансової і не фінансової інформації;
- поправки помилок, котрі можуть бути допущеними у фінансових звітах за минулі роки;
- подій після дати балансу;
- інформації про коригування статей фінансових звітів в умовах гіперінфляційної економіки;
- господарські і географічні сегменти фірми.

Примітки річної фінансової звітності залежно від форми подання може здійснюватись у (рис. 2.2).

Рис. 2.2 Форми подання Приміток до річної фінансової звітності

Для складання приміток у системі стандартизації використовують затверджену Мінфіном України типову форму №5 «Примітки до річної фінансової звітності» [43]. Також входить іще форма № 6 «Додаток до приміток до річної фінансової звітності «Інформація засегментами», котра є спеціальною формою приміток [40].

До 2008 року окремим додатком до приміток була форма № 7 «Розрахунок податкових різниць за даними бухгалтерського обліку» [41]. Крім Приміток за формами № 5 і № 6, підприємства повинні подавати

текстові та описові, в іншому форматі пояснення (таблиці, графіки, діаграми). Такі неформатовані примітки можуть представлятись в довільній формі.

Підприємства, котрі складають фінансову звітність за міжнародними стандартами фінансової звітності, форми № 5 і № 6 не заповнюють. Але вони не звільняються від подання приміток у тому обсязі, який вимагають міжнародні стандарти фінансової звітності. При цьому вимоги щодо розкриття даних в системі МСФЗ є набагато жорсткішими, конкретними та об'ємнішими [30].

Для міжнародних компаній питання формування Приміток до фінансової звітності є особливо актуальним, оскільки за їх допомогою вітчизняна компанія може надати зарубіжним користувачам детальну інформацію, яка не знайшла своє відображення саме у формах звітності.

Крім того, в міжнародній діяльності прослідковується закономірність до зростання меж подання необов'язкової інформації, адже намагаючись виявити свою відкритість, менеджери міжнародних компаній доповнюють свою фінансову звітність даними, які характеризують взаємодію та взаємозв'язки їх компанії, перспективи діяльності тощо. Такі розкриття часто об'єднують загальним поняттям «соціальна звітність» [56, с. 64].

На думку науковців Л.Л.Горецької та Ф.Ф. Бутинця у фінансовій звітності, яка складається в різних країнах, майже 90 % загального обсягу звітності припадає саме на примітки, в той час як при складанні звітності вітчизняними підприємствами на примітки припадає лише 10 % загального обсягу звітності [6, с. 508].

Отже, Примітки у діяльності міжнародних компаній є вагомим джерелом інформації про компанію для зовнішніх користувачів, оскільки в них розкривається вся актуальна інформація, яка впливає як на поточний фінансовий результат та фінансовий стан, а також ті події, які можуть вплинути на майбутнє компанії.

І.Чалий стверджує, що у повноцінних фінансових звітах Примітки повинні займати більшу частину річної фінансової звітності. Їх обсяги

зазвичай більш ніж у десятеро перевищують обсяг чотирьох основних форм, разом узятих [57, с. 64].

Наприклад, у 2012 році огляд, проведений компанією Deloitte встановив, що за останні роки розмір Приміток британських компаній збільшився вдвічі становить 103 сторінки [47].

Проте зауважимо, що обсяг додаткової інформації може негативно вплинути на думку користувачів фінансової звітності, відволікти їх увагу від дійсно важливих тез. Тому зараз розглядається питання про доцільність перегляду вимог до розкриття інформації у Примітках до фінансової звітності.

Голова РМСБО Ганс Хугерворст (Hans Hoogervorst) зазначає, що річні звіти компаній стають документами відповідності, а не інструментами комунікації. Надмірна деталізація розкриття інформації може бути зручною для приховування необхідної суттєвої інформації [62].

Тобто, проблема Приміток до фінансової звітності стала насущною у світовому масштабі.

Що стосується МСФЗ, то вони не мають чіткого визначеного способу і послідовності надання інформації, а лише дають список мінімально потрібних компонентів, котрі мають міститися у примітках. Керівництву підприємства та укладачам звітності надається широкий ступінь свободи у прийнятті рішень про те, яким чином і що саме буде розкрито у примітках. Обсяг Приміток, ступінь деталізації інформації у них є предметом професійного судження бухгалтера з врахуванням критеріїв суттєвості, достовірності та повноти наданої інформації. Для вітчизняних бухгалтерів прийняти такий підхід не є зовсім просто. Для того щоб кваліфіковано написати примітки до звітності, необхідно мати відповідний професійний рівень і добре розуміти філософію тих стандартів, за якими підприємство веде облік та складає звітність.

Примітки до фінансових звітів ТОВ «Шредер» наведено в Додатках.

Висновки до розділу II

1. Основна мета фінансової звітності – надання користувачам для прийняття рішень повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів міжнародної компанії за звітний період.

2. Основою формування будь-якої економічної інформації є грамотно змодельована система бухгалтерського обліку. Закон «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» поширюється на всіх юридичних осіб, створених відповідно до законодавства України, незалежно від їх організаційно-правових форм і форм власності, на представництва іноземних суб'єктів господарської діяльності, які зобов'язані вести бухгалтерський облік та подавати фінансову звітність. Отже, усі міжнародні компанії, включаючи ті, що зареєстровані в Україні, та ті, які займаються бізнесовою діяльністю на території нашої держави, повинні вести облік та формувати звітність згідно вітчизняного законодавства, що може створити певні труднощі.

3. Перехід на МСФЗ сприяє процесу входження України до світової економічної спільноти. Цей стратегічний напрямок об'єктивно потребує адаптації вітчизняної системи бухгалтерського обліку, звітності та контролю до міжнародних вимог. Системи бухгалтерського обліку різних країн мають особливості, що призводять до неоднозначного сприйняття фахівцями інформації, яка міститься у фінансовій звітності та можуть негативно вплинути на їх рішення.

4. МСФЗ можна розцінювати як інструмент глобалізації економіки і світових господарських зв'язків. Принципи, закладені в порядок формування звітності згідно з МСФЗ, роблять її адекватнішою і здатною відобразити справжній майновий стан підприємства. Тому цінність МСФЗ важлива не тільки для іноземних, але й для національних компаній та інвесторів.

РОЗДІЛ III

АНАЛІЗ ПОКАЗНИКІВ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ МІЖНАРОДНОЇ КОМПАНІЇ

3.1 Аналіз ліквідності та фінансової стійкості компанії «Шредер»

В умовах ринкової економіки проблема оцінки економічного розвитку підприємства розпадається на ряд окремих питань, ключовим із котрих є фінансовий аналіз.

Фінансовий аналіз виступає як спосіб накопичення, трансформації та використання інформації фінансового характеру, яка є необхідною для оцінки поточного та перспективного фінансового стану підприємства, який є мінливий під впливом: зовнішнього та внутрішнього середовища, управлінських рішень в цілях оцінки його фінансової стійкості та ефективності діяльності.

Процес проведення аналізу фінансової звітності описується по різному, в залежності від поставленого завдання. Він може бути використаний, як інструмент попередньої перевірки при виборі напрямку інвестування або можливих варіантів злиття підприємств. Також він виступає, як інструмент прогнозування майбутніх фінансових умов та результатів. Аналіз фінансової звітності застосовується і для виявлення проблем управління виробничою діяльністю. Він може служити для оцінки діяльності керівництва компанії [1, с. 125].

Фінансова стійкість підприємства є однією з ключових характеристик фінансового стану, представляючи собою найбільш ємний, концентрований показник, що відображає ступінь безпеки вкладення коштів в це підприємство. Аналіз фінансової стійкості підприємства є першорядним етапом оцінки його діяльності, а також фінансово-економічного благополуччя, який показує результати його поточного, інвестиційного та фінансового розвитку, включає необхідну інформацію для інвесторів, та

характеризує здатність підприємства відповідати за свої борги та зобов'язання та нарощувати свій економічний потенціал.

Згідно Маркіна Ю.П., фінансова стійкість підприємства означає його фінансову незалежність та відповідність активів та зобов'язань до управлінських та фінансових цілей [25, с. 419].

Невдосекін С.В. та Іванов М.А. показали фінансову стійкість підприємства як змогу управління функціонувати та розвиватися для підтримки балансу активів і пасивів у нестабільному внутрішньому і зовнішньому середовищі, котре гарантує стійку платоспроможність, інвестиційний інтерес і допустимий рівень ризику [34].

І Для проведення аналізу фінансової стійкості, потрібно знайти нижче наведені показники:

- коефіцієнт фінансової незалежності (або коефіцієнт автономії);
- коефіцієнт фінансової залежності;
- коефіцієнт фінансової стабільності;
- коефіцієнт залежності підприємства від довгострокових зобов'язань;
- коефіцієнт ділової активності.

Аналіз показників фінансової стійкості підприємства ТОВ «Шредер» згруповано у таблиці 3.1.

Таблиця 3.1

Аналіз показників фінансової стійкості
ТОВ «Шредер» за 2016 рік

№ з/п	Коефіцієнти	На початок року	На кінець року	Відхилення	
				+, -	%
1	Коефіцієнт фінансової незалежності	0,08	0,61	-0,53	662,5
2	Коефіцієнт фінансової залежності	11,95	1,61	+10,34	-86,53
3	Коефіцієнт фінансової стійкості	0,365	2,25	-1,88	516,5
4	Коефіцієнт залежності підприємства від довгострокових зобов'язань	3,34	0,05	+2,29	-98,5
5	Коефіцієнт ділової активності	0,22	0,35	+0,13	59,0

Джерело: Розраховано за даними фінансової звітності ТОВ «Шредер» за 2016 рік

Розрахунок:

1. Коефіцієнт фінансової залежності (коефіцієнт автономії) встановлює частку коштів власників підприємства в загальній сумі коштів, які вкладено в майно підприємства. Коефіцієнт визначає можливість підприємства реалізувати власні зовнішні зобов'язання за рахунок уживання власних коштів, та незалежність його діяльності від залучення позикових коштів.

Для розрахунку використовується формула:

$$K_{ф.н.} = BK / BM, \quad (3.1)$$

де: BK – власний капітал; BM – вартість майна підприємства.

Отже, даний показник на початок року становить:

$$8\,263/98\,756=0,08$$

А на кінець року:

$$122\,276/197\,531=0,61$$

Збільшення коефіцієнта автономії на кінець 2016 для ТОВ «Шредер» означає, що коефіцієнт має позитивну динаміку до зростання від 0,08 до 0,61. Це врешті решт зумовлює до збільшення числа зобов'язань, які підприємство може виконати за рахунок використання власних коштів. Так само, при зростанні даного показника зросте незалежність виробництва від залучених коштів. Згідно з нормативним значенням яке знаходиться в межах 1,67-2,5, ТОВ «Шредер» не використовує повністю свої можливості через занадто низьку залежність.

2. Коефіцієнт фінансової залежності є оберненим до попереднього коефіцієнта та позначає скільки одиниць спільних джерел припадає на одиницю власного капіталу. Коефіцієнт фінансової залежності розраховується за формулою:

$$K_{фз} = BM/ BK, \quad (3.2)$$

Отже, даний показник на початок року становить:

$$98\,756/8\,263=11,95$$

А на кінець року:

$$197\,531/122\,276=1,61$$

Коефіцієнт має позитивну динаміку до спадання від 11,95 до 1,61. Це і слід було чекати, адже дані є оберненими до попереднього. Отож, при зростанні коефіцієнта фінансової незалежності цей коефіцієнт спадає. Згідно з нормативним значенням ТОВ «Шредер» використовує не весь свій потенціал, тому що значення показника фінансової незалежності є вищим 0,6. Нормативне значення фінансової автономії знаходиться в межах 0,4-0,6.

3. Коефіцієнт фінансової стабільності характеризує забезпеченість заборгованості власними коштами. Перевищення власних коштів над позиковими свідчить про фінансову стійкість підприємства. Коефіцієнт фінансової стабільності розраховується за формулою:

$$K_{\text{ФС}} = \text{ВлК} / \text{ПК}, \quad (3.3)$$

де: ВлК – це власні кошти; ПК – це позикові кошти.

Отже, на початок року показник фінансової стабільності вираховується так:

$$10\,894 / 29\,799 = 0,365$$

А на кінець року показник буде рівним:

$$122\,276 / 54\,109 = 2,25$$

Із вищенаведених показників бачимо позитивне зростання фінансової стабільності. Досягнення та перевищення одиниці підтверджує про перевищення суми власних коштів над позиковими. Можна зробити висновок, що підприємство є фінансово стійким. Згідно з нормативним значенням, ТОВ «Шредер» у 2015 піддавалося фінансовому ризику, але в аналогічному періоді наступного року, ми бачимо, що підприємство стало фінансово стабільним. Нормативне значення фінансової стабільності коливається від 0,67-1,5. Оскільки, у 2016 показник був 2,25 це може свідчити про наявність додаткових резервів підвищення ефективності за рахунок залучення позикових коштів.

4. Коефіцієнт залежності підприємства від довгострокових зобов'язань показує співвідношення між джерелами довгострокових пасивів або зобов'язань та джерелами власних коштів. Чим вище значення даного

показника, тим більша залежність виробництва від довгострокових зобов'язань. Даний коефіцієнт обчислюється за формулою:

$$K_{з\ дз} = ДвЗ / ВК, \quad (3.4)$$

де: $K_{з\ дз}$ – коефіцієнт залежності підприємства від довгострокових зобов'язань; ДвЗ – довгострокові зобов'язання; ВК – власний капітал.

Розрахуємо даний коефіцієнт для нашого підприємства на початок року:

$$27\ 615 / 8\ 263 = 3,34$$

Та на кінець року:

$$5\ 999 / 122\ 276 = 0,05$$

Як бачимо, коефіцієнт залежності має позитивну динаміку до спадання. Наприкінці року його показник знизився на 3,29 (3,34-0,05). Це є дуже добре тому, що зменшується залежність підприємства від довгострокових зобов'язань.

5. Коефіцієнт ділової активності показує те, скільки виручки приносить кожна гривня майна підприємства, іншими словами наскільки ефективно використовується майно, яке контролює підприємство. Даний коефіцієнт обчислюється за формулою:

$$K_{ДА} = ВР / ВМ_{СЕР}, \quad (3.5)$$

де: $K_{ДА}$ – коефіцієнт ділової активності; $ВР$ – виручка (дохід) від реалізації (Ф №2 – рядок 010); $ВМ_{СЕР}$ – середня вартість майна підприємства.

Коефіцієнт на початок року розраховуватиметься так:

$$18\ 915 : ((98\ 756 + 66\ 076) / 2) = 0,22$$

На кінець року показник матиме значення:

$$57\ 755 : ((197\ 531 + 128\ 164) / 2) = 0,35$$

Маємо позитивну динаміку до зростання даних ділової активності. Це показує те, що використовувана рухомість підприємства приносить прибуток. Як бачимо, до кінця року прибуток зріс на 0,13 гривні. Це свідчить про ефективне вживання майна підприємства. Оптимальний рівень нормативного значення є більшим 1. У нашому випадку, на ТОВ «Шредер»

прослідковується нижчий показник, але при порівнянні 2015-2016 він зріс, що свідчить про позитивний результат.

Наступним етапом аналізу фінансового стану підприємства є оцінка ліквідності та платоспроможності.

Платоспроможність – це можливість підприємства вчасно задовольнити платіжні зобов'язання. Ліквідність – це здатність підприємства трансформувати власні активи в грошові кошти для покриття боргових зобов'язань.

Для оцінки ліквідності підприємства потрібно порахувати такі коефіцієнти як:

- Коефіцієнт поточної ліквідності;
- Коефіцієнт швидкої ліквідності;
- Коефіцієнт абсолютної ліквідності.

Інформацію, що допоможе нам розрахувати ці показники ми беремо у формі 1 «Баланс».

Аналіз динаміки коефіцієнтів ліквідності (платоспроможності) сформовано у таблиці 3.2.

Таблиця 3.2

Аналіз динаміки коефіцієнтів ліквідності (платоспроможності)

ТОВ «Шредер» за 2016 рік

№ п/п	Коефіцієнти	На початок року	На кінець року	Відхилення	
				+,-	%
1.	Коефіцієнт поточної ліквідності	1,05	1,85	-0,8	76,2
2.	Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,35	1,01	-0,66	188,6
3.	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,02	0,27	-0.25	1250

Примітка: Розраховано за даними фінансової звітності ТОВ «Шредер» за 2016 рік.

Розрахунок:

1. Коефіцієнт поточної ліквідності дає абсолютну оцінку ліквідності активів, позначаючи, скільки гривень поточних активів виробництва

припадає на одну гривню поточних зобов'язань. Якщо поточні активи переважають по величині поточні зобов'язання, фірма може розглядатись як така, що благополучно функціонує. Формулою розрахунку є :

$$K_{\text{ПЛ}} = \text{ОА} / \text{ПЗ}, \quad (3.6)$$

де: ОА – оборотні активи; ПЗ – поточні зобов'язання.

Отже, на початок року коефіцієнт поточної ліквідності становить:

$$66\ 067 / 62\ 878 = 1,05$$

А на кінець року:

$$128\ 164 / 69\ 256 = 1,85$$

Отже, як ми спостерігаємо коефіцієнт поточної ліквідності на ТОВ «Шредер» до кінця року підвищився на 56%. Це є позитивною динамікою до зростання. Зміна коефіцієнта до кінця року нам показує, що сума оборотних активів збільшилась на більшу величину, ніж сума поточних зобов'язань. Це є позитивним явищем. Адже показник зростає і наближається до 2 . Згідно з нормативним значенням, яке коливається в рамках 1-3, свідчить про позитивний стан платоспроможності, що веде до підвищення довіри до компанії з боку кредиторів, постачальників, інвесторів та партнерів.

2. Коефіцієнт швидкої ліквідності або миттєвої ліквідності – враховує якість оборотних активів. При його обчисленню враховуються найбільші ліквідні поточні активи (окрім запасів).

Коефіцієнт швидкої ліквідності обчислюється за формулою:

$$K_{\text{ШЛ}} = (\text{ОА} - \text{ВЗ}) / \text{ПЗ}, \quad (3.7)$$

де: ВЗ – виробничі запаси.

Розраховуємо коефіцієнт швидкої ліквідності на початок року

$$(66\ 076 - 44\ 030) / 62\ 878 = 0,35$$

Та на кінець року:

$$(128\ 164 - 58\ 268) / 69\ 256 = 1,01$$

Відносно коефіцієнта швидкої ліквідності, ТОВ «Шредер» має позитивну динаміку до зростання. До кінця року показник підвищився на 35%. Це зумовлено тим, що сума поточних зобов'язань росте на менше значення, ніж різниця оборотних активів і виробничих запасів. Така ситуація значить, що якість оборотних активів зростає. Відповідно до нормативного значення, показник швидкої ліквідності має знаходитись в межах 0,5-1 і вище. На кінець року ТОВ «Шредер» набув нормативного показника, що вказує, що в компанії досить ліквідних оборотних коштів для своєчасного розрахунку за зобов'язаннями.

3. Найбільш точним коефіцієнтом платоспроможності є коефіцієнт абсолютної ліквідності, котрий показує, яка частка поточних (короткострокових) зобов'язань може бути погашена зразу.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності обчислюється за формулою:

$$K_{\text{АЛ}} = \text{ГК} / \text{ПЗ}, \quad (3.8)$$

де: ГК – грошові кошти.

Розраховуємо цей показник на початок року:

$$1\ 272 / 62\ 878 = 0,02$$

Та на кінець року:

$$18\ 856 / 69\ 256 = 0,27$$

Коефіцієнт абсолютної ліквідності на ТОВ «Шредер» зростає. Це пояснюється тим, що сума грошових запасів зростає одночасно з сумою поточних зобов'язань. Нормативним значенням коефіцієнта абсолютної ліквідності вважається значення в межах від 0,1 до 0,2. На ТОВ «Шредер» показник абсолютної ліквідності порівнюючи з нормативним значенням трішки перевищує норму 0,27. Значення вище нормативного може вказувати на проблеми на підприємстві і свідчить про те, що управління фінансовими ресурсами стратегічно неефективне. А також підвищений показник абсолютної ліквідності на ТОВ «Шредер» може говорити, що значна частина капіталу відволікається на формування непродуктивних активів.

3.2 Аналіз ділової активності та рентабельності компанії

Вітчизняні науковці В.О. Подольська та О.В. Яріш відзначають, що світова практика господарювання пов'язує поняття ділової активності підприємства з поняттям інвестиційної його привабливості. Показники ділової активності віддзеркалюють ефективність використання фінансових ресурсів підприємства. Ділова активність показує рівень ефективності використання матеріальних, трудових, фінансових, а також інших ресурсів. Паралельно вона характеризує якість управління та можливості потенційного розвитку підприємства [39, с. 488].

В умовах ринкової економіки стабільність фінансового положення замовлена значною мірою його ділової активності, котра залежить від широти ринків збуту продукції, його ділової репутації, ступеня виконання плану за основними показниками господарської діяльності, рівня ефективності використання ресурсів і стійкості економічного зростання.

Аналіз ділової активності - це дія ідентифікації всіх регулярних процесів в організації та визначення того, які зміни необхідно внести для збільшення його вартості. Зазвичай це передбачає спостереження, збір інформації від працівників та дослідження минулих робіт.

У теперішніх умовах роблять акцент на ділову активність підприємств із приводу мобілізації внутрішніх ресурсів економічного зросту та активність у зовнішньому економічному середовищі. Внутрішня активність розкривається у зростанні економічного потенціалу виробництв чи підвищенні ефективності його використання.

З метою уникнення кризових явищ у виробничо-фінансовій діяльності, кожному підприємству для забезпечення стійкого економічного зростання потрібно розвивати ділову активність, яка покликана сприяти мінімізації ризику невдач в умовах економічної нестабільності та конкуренції.

Аналіз та оцінку внутрішньої ділової активності здійснюють у кількісному та якісному вимірах. Кількісні виміри оцінки ділової активності виражені динамікою синтетичних та аналітичних показників виробничо-фінансової діяльності підприємств. У практиці аналітичної роботи доцільно ці показники групувати: за абсолютними та відносними значеннями приросту щодо базового рівня чи щодо плану, за ефективністю використання виробничих ресурсів і капіталу [32].

Система показників кількісного виміру ділової активності розглянуто в таблиці 3.3.

Таблиця 3.3

Система показників кількісного виміру ділової активності

Показники динаміки кількісних змін	Показники ефективності використання ресурсів і капіталу
1. Обсяг реалізації продукції	1. Рентабельність вкладеного капіталу
2. Обсяг валового доходу	2. Рентабельність виробничого капіталу
3. Обсяг чистого прибутку	3. Рентабельність продукції
4. Вартість основних засобів	4. Продуктивність праці працівників
5. Обсяг виробничих запасів	5. Середня заробітна плата працівників
6. Кількість працюючих	6. Матеріаломісткість продукції
7. Приріст валюти балансу	7. Віддача основних засобів
8. Приріст власного капіталу	8. Граничний рівень витрат
9. Обсяг реальних інвестицій	9. Рентабельність реальних інвестицій

Джерело: складено автором на основі [32]

Якість економічного зростання можуть характеризувати узагальнюючі показники, які визначають ступінь окупності (оборотності) активів і капіталу.

Показники ділової активності підприємства ТОВ «Шредер» за 2015-2016 згруповано у таблиці 3.4.

Таблиця 3. Показники ділової активності підприємства ТОВ «Шредер» за

Показники	Формула розрахунку	Роки	Обчислення	Результат
Коефіцієнт оборотності активів	$\frac{\text{Чистий дохід від реалізації продукції}}{\text{Середня величина активів}}$	2015	$\frac{57755}{(53248 + 98189): 2}$	0,76
		2016	189215	1,27

Коефіцієнт оборотності оборотних активів	Чистий дохід від реаліз. продукції	2015	$\frac{57755}{(36758 + 66076): 2}$	1,12
	Середня величина оборотних активів			
		2016	$\frac{189215}{(66076 + 128164): 2}$	1,94
Коефіцієнт оборотності запасів	Чистий дохід від реаліз. продукції	2015	$\frac{57775}{(18493 + 45267): 2}$	1,81
	Середня величина запасів і витрат	2016	$\frac{189215}{(45267 + 63121): 2}$	3,49
Оборотність запасів та витрат	$\frac{\Gamma}{\text{Ко. з}}$	2015	$\frac{366}{1,81}$	201,65
		2016	$\frac{366}{3,49}$	104,87
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	Чистий дохід від реаліз. продукції Середня величина деб. заборг.	2015	$\frac{57755}{((13214+601+4055+1004+81+11486+601+4967+1002+550)/2)}$	3,075
		2016	$\frac{189215}{((11486+601+4967+1002+550+30016+8446+6686+510+492)/2)}$	5,84
Оборотності дебіторської заборгованості	$\frac{\Gamma}{\text{Ко. д. з}}$	2015	$\frac{366}{3,075}$	118,69
		2016	$\frac{366}{5,84}$	62,87
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	Чистий дохід від реаліз. продукції Середня величина кред. заборг.	2015	$\frac{57755}{(18502 + 62878): 2}$	1,42
		2016	$\frac{189215}{(62878 + 69256): 2}$	2,86
Оборотність кредиторської заборгованості	$\frac{\Gamma}{\text{Ко. к. з}}$	2015	$\frac{366}{1,42}$	257,04
		2016	$\frac{366}{2,86}$	127,97
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	Чистий дохід від реаліз. продукції Середня величина власног окапіталу	2015	$\frac{57755}{(24068 + 10894): 2}$	3,30
		2016	$\frac{189215}{(8263 + 122276): 2}$	3,04

В оборотності активів на ТОВ «Шредер» має тенденцію до збільшення. Слід відмітити, що даний коефіцієнт є одним з найважливіших показників ефективності використання капіталу і вказує на швидкість його переходу із стадії виробничих запасів в готову продукцію і швидкість перетворення продукції в безпосередньо грошову форму. Враховуючи це, можна сказати, що ефективність використання активів на ТОВ «Шредер» підвищується. Коефіцієнт оборотних активів становив у 2015 році 0,76, а у 2016 – 1,27. Ріст доходів 2016 року, у порівнянні з аналогічним періодом 2015 року – 0,51 грн. або на 60%.

Оборотні активи підприємства «Шредер» за звітний період (2016 рік) здійснюють 1,94 обороти. У зв'язку з цим, прискорення оборотності запасів, при умові наявності попиту на продукцію «Шредер» та рентабельності її реалізації, повинно дати в кінцевому варіанті збільшення операційного, а отже і чистого прибутку ТОВ «Шредер». Фактором росту даного коефіцієнта є зниження суми дебіторської заборгованості за реалізованою продукцією. На ТОВ «Шредер» розроблена комплексна стратегія кредитування покупців.

Оборотність запасів ТОВ «Шредер» у 2015 зростає з 1,81 рази, а у 2016 до 3,49 разів. Тривалість одного обороту запасів і витрат у 2015 становила 202 дні, у 2016 – 105 днів.

Важливою складовою оцінки ділової активності ТОВ «Шредер» є аналіз дебіторської і кредиторської заборгованостей. Розмір дебіторської заборгованості визначається умовами підприємства щодо розрахунків зі своїми клієнтами. Послаблення вказаних умов, має як переваги, так і недоліки. Перевагами є зростання обсягу реалізації і прибутку, а недоліками

є нестача оборотних коштів, уповільнення оборотності капіталу, можливість збільшення суми безнадійних боргів [9, с. 174-`175].

Так, оборотності дебіторської заборгованості на ТОВ «Шредер» росте в динаміці з 3,075 до 5,84. Це свідчить про те, що відкориговано політику стратегічного управління дебіторською заборгованістю та методи праці на умовах передоплати з клієнтами, які спроможні вчасно платити за реалізовану продукцію. Згідно з нормативним значенням, даний показник на ТОВ «Шредер» свідчить про покращення платіжної дисципліни покупців: своєчасне погашення покупцями заборгованості перед підприємством і скорочення продажів з відстрочкою платежу. При цьому спостерігається зниження тривалості обороту. Так у 2015 тривалість обороту дебіторської заборгованості 119 днів, а у 2016 – 63 дні.

Протилежна тенденція спостерігається з коефіцієнтом кредиторської заборгованості. Ріст значення коефіцієнта на ТОВ «Шредер» зростає з 1,42 до 2,86, що свідчить про зростання швидкості погашення заборгованості підприємством. Так, середній термін повернення боргів (за винятком зобов'язань перед банком) становить на ТОВ «Шредер» у 2015 році 257 днів, а у 2016 – 128 днів. Згідно з нормативним значенням, яке повинно йти лише до збільшення, підвищення даного показника у динаміці на підприємстві «Шредер» свідчить про покращення розрахунково-платіжної дисципліни підприємства у відносинах з постачальниками, бюджетом, позабюджетними фондами, персоналом підприємства та іншими кредиторами.

У посткризовий період не менш вагоме значення займає аналіз показників рентабельності.

Щодо аналізу рентабельності підприємства, то відзначимо, що остання визначає життєздатність підприємства, його можливості забезпечувати інтереси інвесторів, конкурувати з іншими підприємствами. Чим вищий коефіцієнт рентабельності, тим ефективнішою є діяльність підприємства.

Рентабельність підприємства показує, наскільки є прибутковою діяльність підприємства. Відповідно, чим є вищими коефіцієнти рентабельності, тим є ефективнішою діяльність підприємства. Тому, на сьогоднішній день, підприємство повинне прагнути добитися більш високих показників, а керівництво повинне визначати шляхи їх зростання [15].

Існує значна кількість коефіцієнтів рентабельності, використання кожного з яких залежить від характеру оцінки ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства. Від характеру оцінки, насамперед, залежить вибір оціночного показника (прибутку), що використовують у розрахунках. Найчастіше використовують чотири різних показники: валовий прибуток (ряд. 2090 ф.2), операційний прибуток (ряд. 2190 ф.2), прибуток до оподаткування (ряд. 2290 ф.2), чистий прибуток (ряд.2350 ф.2) [17, с. 179].

Слід відмітити, що загальноприйнятих значень рентабельності, на які можна орієнтуватися при аналізі, не існує. Тому зростання усіх показників рентабельності в динаміці за звітні періоди розглядають як позитивну тенденцію. Залежно від того, з чим порівнюють показник прибутку, виділяють дві групи коефіцієнтів рентабельності:

- рентабельність інвестицій (капіталу);
- рентабельність продажів.

У групі коефіцієнтів рентабельності інвестицій (капіталу) розраховують два основних коефіцієнти:

- рентабельність сукупного капіталу (або активів);
- рентабельність власного капіталу.

Показники рентабельності підприємства згруповано у таблиці 3.5.

Таблиця 3.5

Показники рентабельності підприємства ТОВ «Шредер» за 2015-2016

Показник	Формула	Ро-ки	Обчислення	Резул-тат
Рентабельність сукупного капіталу	$\frac{\text{Прибуток на оподаткування}}{\text{Сукупний капітал}}$	2015	$\frac{0}{197531}$	0
		2016	$\frac{430}{98756}$	0,004
Рентабельність власного капіталу	$\frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Власний капітал}}$	2015	$\frac{0}{122276}$	0
		2016	$\frac{367}{8262}$	0,004

		2016	$\frac{39850}{189215}$	0,21
Операційна рентабельність реалізованої продукції	<u>Прибуток від операц. діяльності</u> Чистий дохід від реаліз. продукції	2015	$\frac{0}{57755}$	0
		2016	$\frac{9265}{189215}$	0,05
Чиста рентабельність реалізованої продукції	<u>Чистий прибуток</u> Чистий дохід від реаліз. продукції	2015	$\frac{0}{57755}$	0
		2016	$\frac{367}{189215}$	0,002
Загальна рентабельність виробничих запасів	<u>Валовий прибуток</u> Необоротні активи + Запаси	2015	$\frac{9894}{69367 + 63121}$	0,7
		2016	$\frac{39850}{32680 + 45267}$	0,5
Загальна рентабельність підприємства	<u>Валовий прибуток</u> Середньорічна вартість майна	2015	$\frac{9894}{(53248 + 98189): 2}$	0,13
		2016	$\frac{39850}{(98756 + 197531): 2}$	0,27

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності ТОВ «Шредер» за 2015-2016

Із розрахунків видно, що рентабельність сукупного капіталу на ТОВ «Шредер» у 2015 та в 2016 була позитивною. Це дозволяє стверджувати, що продуктивність підприємства «Шредер» у 2015 та в 2016 зростала.

Більш оптимістичні значення показника рентабельності власного капіталу. Так, позитивну рентабельність власного капіталу було зафіксовано в 2015 (0%) та в 2016 (0,04%). Згідно з нормативними значенням рентабельність власного капіталу становить більше або дорівнює 0,2. У нашому випадку, на підприємстві «Шредер» даний показник є низьким, але рентабельність інвестицій, первісно спрямованих,

а згодом і реінвестованих у підприємство його власниками була позитивною.

Аналіз рентабельності продажів показав, що динаміка показника валової рентабельності реалізованої продукції на ТОВ «Шредер» позитивна (із +0,17% в 2015 до +0,21% в 2016).

Окрім цього відмітимо, що в 2015 одна гривня реалізованої підприємством продукції приносила 0 копійки прибутку, а в 2016 реалізація продукції приносила підприємству прибуток в розмірі 2 копійки з кожної гривні реалізованої продукції.

Безумовно, позитивною тенденцією є ріст загальної рентабельності підприємства з 0.13 % в 2015 до 0.27 % в 2016. Досягнутий рівень рентабельності є оптимальним для підприємств таких масштабів. Спостерігається також динамічний ріст показника рентабельності запасів (2015-0.07%, 2016-0.5%). Підводячи підсумки, зазначимо, що розраховані показники рентабельності носять лише орієнтовний характер, оскільки інформаційна база для їх розрахунку була обмежена фінансовою звітністю, якої в даному випадку недостатньо. Для детальнішого розрахунку показників рентабельності необхідна інформації з реєстрів фінансового, управлінського та стратегічного обліку.

3.3 Проблеми модернізації фінансової звітності міжнародних компаній

Система управління товариством, підприємством чи корпорацією на сьогоднішній день вимагає розширити нові підходи і способи інформаційного втручання в мінімізацію даного процесу який буде спроможний опрацювати нову модель звітування на виробництві на основі якого буде застосовано можливість теперішніх комп'ютерно-інформаційних технологічних систем.

Перешкоди в подоланні бар'єрів, які встановлюються розробниками систем інтернаціональних стандартів обліку і фінансової звітності (IAS/IFRS, GAAP US) у елементі впровадження об'єктів, які характерні підприємствам сучасної економіки (інтелектуального та людського капіталу, суспільного капіталу, факторів генерування та руйнування вартості тощо) спричинили виникнення попиту з сторони менеджменту виробництва на новий «інформаційний продукт», який би відповідав вищенаведеним вимогам. Для прикладу, як показує з даного приводу проф. П.Друкер, ми зараз лише починаємо міркувати, якими є реальні можливості інформації. Проте, ми вже в стані оцінити і дати характеристику в загальних рисах головним складовим інформаційної системи, які є необхідними для підприємства.

На сьогоднішній день поміж аналітиків є поодинокі дослідження, які виявляють тенденцію розвитку бухгалтерського обліку та звітності в умовах глобалізації економічних відносин, формування економіки постіндустріального типу, економіки, що опирається на знаннях тощо Для прикладу, поодинокі основні тенденції піднесення бізнес-звітності були визначені Робертом Герцом, який був чинним головою FASB:

- зміщення акцентувань на забезпечення вчасності складання звітності, що помалу стає важливою проблемою для корпорацій, оскільки діапазони інформації, що підлягає збору і обробці, продовжує збільшуватися;
- збільшення ступеня регулювання тиску на процес складання звітності, який проявляється в збільшенні вимог відносно дотримання стандартів, правил, норм, а також пов'язано із розповсюдженням фінансової кризи [69].

Вищезазначені тенденції відображають загальні перспективи розвитку фінансової звітності у США, при цьому є потреба відзначити, що система обліку МСФЗ (IAS/IFRS) є менш регламентованою у зіставленні з

GAAP US, тому при їх віднесенні до складу глобальних тенденцій потрібно ці відмінності враховувати.

На думку проф. С. Ф. Легенчука, головними тенденціями розвитку бухгалтерської звітності є:

- необхідність надання інформації перспективного і прогностного характеру;
- надання не фінансової інформації про основні чинники, що генерують вартість для фірми;
- надання фінансової інформації про об'єкти постіндустріальної економіки (людський капітал, інноваційна діяльність, торгові марки і бренди);
- надання фінансової та не фінансової інформації про екологічну та соціальну діяльність фірми;
- орієнтація в наданні бухгалтерської звітності не на конкретну групу користувачів, а на створення «загально користувацької» орієнтації бухгалтерської звітності [20, с. 53].

Також напрями та шляхи наступного розвитку системи бухгалтерської звітності дозволяється ідентифікувати, виходячи з тих проблем, які вважаються науковцями найбільш глобальними і, що вимагають швидкого роз'яснення для підвищення ступеня ефективності системи обліку на підприємстві. Для прикладу, проф. О. В. Рожнова підкреслює такі актуальні проблеми фінансової звітності на сьогоденному етапі:

- зниження довіри користувачів до звітності («довіра»);
- нестача звітних даних для достовірного прогнозу («майбутнє»);
- неможливість зобразити реальний стан підприємства, а також результати його функціонування обліковими методами («достовірність») [44, с. 2].

Розвиток системи бухгалтерської звітності має бути цілеспрямований на вищезазначені проблеми. Це можна вважати

основними цілями. У той же момент, вони не є взаємоузгодженими із якісними рекомендаціями корисної фінансової інформації, що передбачені Концептуальними основами фінансової звітності, отже не можуть повною мірою охарактеризувати їх сутність, з цілеспрямованістю формування шляхів послідуючого їх досягнення. Підсумовуючи, загальний аналіз мотивів виникнення цих проблем та прикладів їх появи в обліковій практиці дасть право відтворити обґрунтовано-науковий набір регуляторних та методологічних заходів, які будуть сприяти їх рішенню та обговоренню інакших суміжних проблем даної предметної галузі наукових досліджень.

Також однією з нагальних проблем, яка має бути вирішена з метою впровадження чергового прогресивного розвитку системи бухгалтерської звітності є посилення аргументів твердження бухгалтерської теорії про те, що саме бухгалтерський облік адресує користувачам найбільш своєчасну, достовірну та адекватну інформацію про ефективність успіху виробництвами своїх цілей.

На сьогоднішній день присутність звітів нефінансових або інтегрованих у чималих корпораціях є однією із умов, які вагомо потрапляють до списку першорядних та всесвітніх рейтингових агентств, таких як “Moody’s”, “Standard & Poors”, “Fitch” та аудиторських компаній, які надають фундаментальний аналітичний огляд “Price Waterhouse Coopers”, “KPMG” та “Ernst&Young”. Оскільки така практика набуває великого поширення, то головний акцент в даній сфері вміщується з організаційних проблем будови системи інтегрованої звітності до змістовних аспектів її наповнення, зокрема, до того, які ключові аспекти, в яких ракурсах і наскільки детально повинні бути висвітлені.

Вибірково аналізую чи професійні наукові джерела можемо встановити, що зараз відсутня загальна класифікація напрямів розвитку бухгалтерської звітності. Це не дає права відтворити загальну картину науково-дослідницької проблематики в даній галузі.

Для побудови загальної класифікації тенденцій розвитку бухгалтерської звітності потрібно зробити аналіз не лише наявних сьогоднішніх тенденцій, а ще й всі припустимі передумови та їх прояви та наслідки, до яких призведе їх посилення або послаблення.

Розроблення подібної класифікації має вагому теоретичну та практичну важливість для наступного розвитку бухгалтерського обліку, адже вона дасть право:

- точніше глибше зрозуміти суть різноманітних явищ, котрі торкаються процесу розвитку бухгалтерської звітності;
- схарактеризувати внутрішню логіку розвитку бухгалтерської звітності як самостійного історичного процесу;
- установити взаємозв'язки між різноманітними видами тенденцій розвитку бухгалтерської звітності, які відзначаються різними дослідниками;
- забезпечити систематизацію множини тенденцій на основі набору запропонованих ознак і критеріїв;
- пов'язати нечисленні тенденції в більш повселюдні тенденції, що встановлюватимуть вектори нового розвитку наукових досліджень в галузі бухгалтерської звітності.

Для задоволення вищезазначених вимог класифікація тенденцій розвитку бухгалтерської звітності буде ґрунтуватися на об'єктивних наукових критеріях, які мають істотну вагомість для такого елемента бухгалтерського наукового знання як бухгалтерська звітність.

Проведений аналіз наявних та допустимих видів напрямів розвитку бухгалтерської звітності дає право їх класифікувати за рядом критеріїв. Ці вимоги не є взаємовиключними, але визначають розгляд наявних тенденцій розвитку бухгалтерської звітності під іншим «кутом зору», який дає право розподіляти їх на чіткі класи. Застосування даного підходу уможливорює дізнатися про специфічні особливості

виявлених тенденцій та детальніше вивчити їх сутність у складі теперішньої парадигми обліку.

1. Об'єктивність/суб'єктивність виникнення тенденції.

Виникнення об'єктивних тенденцій пов'язано зі зміною економічних укладів (формацій, цивілізацій), ускладненням господарської діяльності підприємств та фінансових ринків, а також відповідним ускладненням системи бухгалтерського обліку, як інформаційної моделі підприємства, що функціонує в мінливому зовнішньому середовищі.

Суб'єктивні тенденції виникають внаслідок впливу на розвиток облікової системи ряду причин суб'єктивного характеру: превалювання одних інтересів і груп користувачів облікової інформації над іншими; зміна ідеології розвитку економічної системи держави; зміна стратегії загальнодержавної облікової політики; зміна правил функціонування фінансових ринків.; зміна моделі управління підприємствами тощо.

2. Іманентність/трансцендентність тенденції стосовно бухгалтерської звітності як складової облікової системи.

Іманентні тенденції розвитку бухгалтерської звітності притаманні будь-якій складовій системи бухгалтерського обліку, що прогресивно розвивається такі тенденції є невід'ємною характеристикою бухгалтерської звітності як складової облікової системи – інформаційного продукту, що надається користувачам для прийняття управлінських рішень.

У складі іманентних тенденцій можна виділити наступні види:

2.1. Диференціація звітності, що передбачає появу нових звітів бухгалтерської звітності в залежності від зростаючих запитів користувачів.

Існування такої тенденції ілюструє розвиток бухгалтерського обліку, як економічного інституту, що характеризується поступовим виділенням у його складі окремих підсистем, орієнтованих на формування окремих видів інформаційних продуктів – фінансового, податкового, управлінського, стратегічного.

2.2. Збільшення кількості звітних показників (зростання рівня аналітичності звітності). Ускладнення економічних відносин між підприємствами, форм і видів взаємодії між ними, організаційної та інформативної структури, з одного боку, зумовила необхідність, а з іншого – створила можливість для розширення кількості показників, що оприлюднюються в бухгалтерській звітності. Типовим прикладом у даному випадку є поява в бухгалтерській звітності такого синтетичного об'єкту як гудвіл, якого не існувало в балансах до того часу, доки були відсутні операції, що стосувались об'єднання бізнесу.

2.3 Уніфікація бухгалтерської звітності. Дана тенденція характерна для різних економічних укладів та формацій, оскільки відображає прагнення забезпечити порівнянність звітних показників суб'єктів господарювання, незалежно від умов, в яких вони функціонують. У Радянському Союзі уніфікацію звітності забезпечували органи ЦСУ СРСР та Міністерство фінансів, у країнах з ринковою економікою – суб'єкти регулювання національної облікової політики.

Як зазначають проф. М. І. Кутер, Н. Ф. Таранець та І. Н. Уланова, в умовах розвиненої економіки роль бухгалтерського обліку полягає в формуванні максимально достовірної інформації про фінансовий стан і фінансові результати діяльності організації, а звітність виступає засобом комунікації в рамках національних та міжнародних ринків. У зв'язку з цим в багатьох країнах посилилась увага до проблеми уніфікації бухгалтерського обліку, оскільки розвиток економічної інтеграції бізнесу потребує єдиних підходів до розуміння показників, що формуються в обліковій системі і відображаються в фінансовій звітності [18, с. 232].

2.4. Поява нових і зміна пріоритетності існуючих форм звітності. З плином часу відбувається еволюція облікової системи в цілому і системи бухгалтерської звітності зокрема. На основі появи нових запитів користувачів облікової інформації і з подачі новаторів-методологів у сфері бухгалтерського обліку з'являються нові форми і види звітності. З

історичним розвитком даної системи відбувається удосконалення і зміна пріоритетності її окремих складових. Поява в середині ХХ ст. звіту про рух грошових коштів є прикладом такої тенденції.

3. За методологічними рівнями бухгалтерського обліку можна виділити декілька видів тенденцій в розрізі кожного із рівнів.

3.1. Організаційні тенденції стосуються організаційних аспектів побудови системи звітності на глобальному, державному рівні та на рівні конкретного суб'єкта господарювання.

До таких тенденцій можна віднести гармонізацію, стандартизацію та конвергенцію бухгалтерської звітності.

Наприклад, як зазначає проф. Н. В. Парушина сьогодні система бухгалтерського обліку і звітності знаходиться на етапі реформування. Подальше встановлення бухгалтерської звітності пов'язане з процесами ринкового регулювання економіки., гармонізації, стандартизації і переходом на міжнародні стандарти фінансової звітності [37, с. 15-16].

Як відмічають проф. М. І. Кутер, Н. Ф. Таранець та І. Н. Уланова, необхідність гармонізації фінансової звітності, що передбачає наближення принципів і процедур фінансового обліку, викликана наступними факторами:

- необхідність задоволення потреб інвесторів, кредиторів та фінансових аналітиків;
- потреба в забезпеченні облікової та аналітичної роботи транснаціональних компаній;
- можливість спільного використання бухгалтерських знань;
- передумови задоволення потреб інших груп користувачів [19].

На мою думку, потреба в гармонізації облікових систем підприємств в цілому, і бухгалтерської звітності зокрема, є наслідком розширення глобалізаційних економічних процесів та прагнення побудови єдиного світового економічного простору, який трансформували в існуюче

конкурентне середовище, перетворивши його на єдину глобальну систему, яка змінила сучасні умови у правила функціонування підприємств.

Актуальність тенденцій гармонізації бухгалтерської звітності також пов'язана з виникненням глобальних проблем, як другорядним ефектом процесів економічної глобалізації. Для усунення таких проблем існуюча система обліку і звітності, як основне інформаційне джерело прийняття управлінських рішень, має бути трансформована відповідним чином, зокрема, в процесі гармонізації облікових систем.

З 70-х рр.. XX ст. для забезпечення порівнянності бухгалтерської звітності доцільно використовувати механізм облікової стандартизації. Він передбачає розробку системи єдиних облікових стандартів (наприклад, US GAAP, IAS/IFRS), які використовуються для складання звітності та включають обмежений набір правил та методів ведення бухгалтерського обліку.

На сьогоднішній день поряд з гармонізацією виразно прослідковується тенденція конвергенції систем бухгалтерської звітності, як процесу об'єднання у одну систему кращих варіантів побудови системи звітності із декількох наявних альтернатив. Коли гармонізація окреслює наближення чи приведення у відповідність національних стандартів до міжнародних, то конвергенція є більш демократичним процесом і окреслює існування рівноправ'я між учасниками даного процесу та виступає «рухом на зустріч» один одному.

Прикладом конвергенції системи звітності є процес побудови спільної концептуальної основи розробниками систем стандартів US GAAP та IAS/IFRS перша частина якої з'явилась у 2010. У ній відображений результат спільної роботи розробників двох систем стандартів, що, до речі, дозволило сформулювати компромісійний варіант моделі якісних характеристик корисної фінансової інформації.

3.2. Змістовні тенденції стосуються зміни підходів до внутрішнього (змістовного) наповнення показників бухгалтерської звітності, зміни її

об'єкта і предмета з врахуванням сучасних інтегративних тенденцій розвитку облікових систем у світі.

Змістовні тенденції глобального характеру передбачають внесення суттєвих і принципово-важливих змін в існуючу модель звітування, зокрема,, що передбачає концептуальну зміну її призначення, збільшення кількості звітних показників та форми їх представлення.

В окремих країнах дана тенденція набула загальнодержавного визнання, що відобразилось на зміні загальних підходів до формування і представлення звітності суб'єктами господарювання на ринках капіталу. Так, з 1 липня 2013 року в Південноафриканській республіці всі 450 компаній, акції яких котируються на біржі, повинні надавати інтегрований звіт, а саме, спільний нефінансовий і фінансовий звіти або пояснювати у своєму фінансовому звіті, чому вони цього не роблять [35].

Змістовні тенденції локального характеру пов'язані з удосконаленням існуючої моделі фінансової звітності в напрямі її розширення і уточнення існуючого набору показників. Однією з причин необхідності такого розширення є гармонізація облікових систем з міжнародними стандартами.

3.3. Техніко-організаційні тенденції пов'язані з розвитком техніко-технологічного базису процесу формування і оприлюднення бухгалтерської звітності. Їх постійна зміна і удосконалення призводять до трансформації існуючих підходів обробки облікових даних і складання звітності .

В останні роки існування даної тенденції характеризується виникненням і використанням в обліковій практиці таких понять як «віртуалізація звітності» (доступ і представлення через мережу Інтернет), «хмарні облікові технології» (використання хмарних серверів для розміщення облікових без даних підприємства, «он-лайн бухгалтерія» (комплексна обробка облікових даних і їх оприлюднення в мережі

Інтернет), «он-лайн-подання звітності» (передача і відправлення звітності в мережі Інтернет) тощо [16, с. 91].

Проведений аналіз існуючих тенденцій розвитку бухгалтерської звітності дозволив сформулювати наступну їх класифікацію (табл. 3.6).

Таблиця 3.6

Класифікація тенденцій розвитку бухгалтерської звітності

Критерії класифікації	Вид тенденції	Підвид тенденції
Об'єктивність/суб'єктивність виникнення тенденції	Об'єктивні	-
	Суб'єктивні	-
Іманентність/трансцендентність тенденції стосовно бухгалтерської звітності як складової облікової системи	Іманентні	Диференціація звітності
		Збільшення кількості звітних показників (зростання рівня аналітичності звітності)
		Уніфікація бухгалтерської звітності
	Поява нових і зміна пріоритетності існуючих форм звітності	
	Трансцендентні	-
За методологічними рівнями бухгалтерського обліку	Організаційні	Гармонізація
		Стандартизація
		Конвергенція
	Змістовні	Глобальні
Локальні		
	Техніко-організаційні	-

Джерело: сформовано автором на основі [69; 20; 18; 19; 16]

Вищенаведені тенденції дозволено стверджувати, що на сьогоднішній день система бухгалтерської звітності є в стані реформування та постійного удосконалення. Процеси трансформаційного характеру, котрі відбуваються в економіці, техніко-технологічному забезпеченні господарської діяльності накладають помітний відпечаток на розвиток облікової системи підприємства, зокрема, в частині бухгалтерської звітності.

Висновки до розділу III

1. При проведенні аналізу показників фінансової звітності ТОВ «Шредер» можна зробити висновок про фінансову стабільність компанії, її ліквідність та платоспроможність. Компанія розвивається і не стоїть на місці, росте число зобов'язань, які компанія може виконати за рахунок використання власних коштів, активів підприємства приносять прибуток. До ТОВ «Шредер» підвищується довіра з боку кредиторів, постачальників, інвесторів та партнерів. Якість оборотних активів компанії зростає.

2. За результатами дослідження можемо констатувати, що аналіз показників ділової активності ТОВ «Шредер» протягом 2015-2016 років показав, що практично всі коефіцієнти мають позитивну динаміку, що можна розцінювати як зростання ділової активності компанії. Щодо рентабельності компанії, відмітимо, що даний показник за досліджуваний період є досить високим. Така ситуація дає підстави стверджувати, що у випадку збільшення обсягів виробництва можна очікувати й зростання рентабельності.

3. Розвиток бухгалтерської звітності є постійним прогресивним процесом, який активно розпочався наприкінці 15-го століття з появою перших облікових технологій систематизації та обробки облікових даних та надання облікової інформації у вигляді, придатному для прийняття управлінських рішень. Досліджуючи розвиток бухгалтерської звітності з моменту її виникнення, можна прослідкувати не лише розвиток теорії і методології бухгалтерського обліку, як окремого економічного інституту, а й в цілому зробити висновок про розвиток суспільних соціально-економічних відносин та еволюцію фірми, як окремої інституційної одиниці. Розвиток бухгалтерської звітності також ілюструє особливості формування світових та локальних товарних та фінансових ринків, зображає економічний порядок, сформований на рівні окремих країн або інших територіальних утворень.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Проведене у магістерській робота дослідження особливостей формування звітності з врахуванням специфіки діяльності міжнародних компаній дозволило зробити такі узагальнюючі висновки та пропозиції.

Міжнародна компанія – це компанія, яка веде бізнесову діяльність в різних країнах і надає різноманітні товари, продукти або послуги, необхідні іншим країнам, міжнародній клієнтській базі та населенню країн світу. Міжнародні компанії є важливою частиною міжнародної та національної економіки. Щодо назв міжнародних компаній використовують «багатонаціональні», «транснаціональні», «глобальні», «мультинаціональні».

Характерними рисами міжнародних компаній є: створення системи міжнародного виробництва, розпорошеного між багатьма країнами, але контрольованого з одного центру; висока інтенсивність внутрішньо корпоративні торгівлі між розташованими в різних країнах підрозділами; відносна незалежність у прийнятті операційних рішень від країн базування та приймаючих країн; глобальна структура зайнятості і мобільність менеджменту; розробка, передача і використання передової технології в рамках замкнутої корпоративної структури.

Розподіл міжнародних корпорацій на ТНК і МНК дуже умовно, оскільки в сучасних умовах найбільше значення має не те, капіталу скількох країн належить головна компанія корпорації, а глобальний характер її діяльності, інвестування і отримання прибутку. У цьому сенсі міжнародними можна вважати всі компанії, які мають хоча б один зарубіжний філіал, створений на основі прямих інвестицій.

Потрібно відмітити, що для прийняття правильних управлінських рішень на рівні підприємства повинні використовуватись дані, які відповідають певним правилам, вимогам і нормам, що є зрозумілими та прийнятними для користувачів, такими даними є фінансова звітність. Фінансова звітність – це бухгалтерська звітність, яка відображає фінансовий стан підприємства і результати його діяльності за звітний період. До

фінансової звітності міжнародних компаній в Україні відносяться: баланс; звіт про фінансові результати; звіт про рух грошових коштів; звіт про власний капітал; примітки до звітів. На наш погляд, компаніям, які займаються міжнародною діяльністю, велику увагу доцільно звертати саме на Примітки до фінансової звітності, оскільки вони дозволяють деталізувати ту інформацію, яка може бути корисна для іноземних контрагентів.

Проведене нами дослідження дозволяє стверджувати, що на сьогоднішній день для міжнародних компаній Міжнародні стандарти фінансової звітності є основним інструментом для надання достовірних даних про фінансові показники компанії. Такий формат звітності є зрозумілим у міжнародному бізнес-середовищі і надає можливість підприємству стати відкритішим і спілкуватися зі світовим співтовариством на мові доступності фінансової інформації.

Фінансова звітність за МСФЗ – це свого роду фінансова презентація компанії на міжнародній бізнес-арені. Такий формат є практично єдиним джерелом інформації про діяльність компанії та її фінансові результати. Та чи інша думка про неї у інвесторів та кредиторів може скластися тільки після ознайомлення з повним пакетом документів, у достовірності яких можна бути впевненим. Успіх можливої співпраці безпосередньо залежить від того, наскільки якісно, точно і прозоро складена звітність.

Проаналізувавши показники фінансової звітності ТОВ «Шредер» можна відмітити такі результати.

Загалом діяльність підприємства «Шредер» заслуговує позитивної оцінки. Під час проведення аналізу фінансової стійкості, можна зробити висновок, що підприємство фінансово стійке та успішно розвивається на вітчизняному та міжнародному ринку. Коефіцієнти незалежності та фінансової залежності підтверджують зростання фінансової стабільності ТОВ «Шредер», оскільки на кінець 2016 року компанія зменшує свою залежність від довгострокових зобов'язань. Також, бачимо позитивну

динаміку до зростання коефіцієнта ділової активності, що свідчить про ефективне використання майна підприємства.

Аналіз ліквідності та платоспроможності дозволяє стверджувати, що підприємство має позитивну динаміку стосовно всіх показників ліквідності, що підвищує довіру до товариства з боку кредиторів, постачальників, інвесторів та партнерів.

Аналіз ділової активності на рентабельності ТОВ «Шредер» базується також на дослідженні дебіторської та кредиторської заборгованостей. Оборотноість дебіторської заборгованості зростає з 3,075 до 5,84, що свідчить про відкориговану політику стратегічного управління дебіторською заборгованістю та робота з клієнтами на умовах передоплати, які спроможні вчасно платити за реалізовану продукцію. Так, у 2015 тривалість обороту дебіторської заборгованості становила 119 днів, а у 2016 – 63 дні. Протилежна тенденція спостерігається з коефіцієнтом кредиторської заборгованості ТОВ «Шредер», який зростає з 1,42 до 2,86, що свідчить про зростання швидкості погашення заборгованості підприємством. Так, середній термін повернення боргів (за винятком зобов'язань перед банком) становить на ТОВ «Шредер» у 2015 році 257 днів, а у 2016 – 128 днів.

Аналіз рентабельності продажів показав, що динаміка показника валової рентабельності реалізованої продукції на ТОВ «Шредер» позитивна (із +0,17% в 2015 до +0,21% в 2016). Позитивною тенденцією є ріст загальної рентабельності підприємства з 0,13% в 2015 до 0,27 % в 2016.

Розвиток та удосконалення фінансової звітності є постійним процесом, який розпочався наприкінці 15-го століття з появою перших облікових технологій систематизації та обробки облікових даних, і триває до даного часу, забезпечуючи потреби користувачів інформацією у вигляді, придатному для прийняття управлінських рішень. Розвиток фінансової звітності також відбувається під впливом міжнародних тенденцій та закономірностей та відображає економічні особливості, сформовані на рівні окремих країн або територіальних утворень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Артеменко В.Г. Фінансовий аналіз [Текст] / В. Г. Артеменко. – Навчальний посібник –М: ІКЦ «ДІС» .– 2003. –125с.
2. Багатонаціональні корпорації [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.businessdictionary.com/definition/multinational-corporation-MNC.html>.
3. Баланс [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.business-case-analysis.com/balance-sheet.html>.
4. Болгарова, Н. К. Транснаціональні корпорації в аспекті розвитку глобалізаційних процесів[Текст] / Н. К. Болгарова, Т. М. Паневник / Ефективна економіка. Електронне наукове фахове видання. – 2011. – № 1.
5. Брадул,О.М. Звіт про фінансові результати: значення та місце в системі фінансової звітності суб'єктів господарювання [Текст] / О.М. Брадул, С.Б. Шипіна // Вісник КТУ. — 2011. — № 28. — 260-263 с.
6. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський облік у зарубіжних країнах: [Навч. Посібник] / Ф. Ф. Бутинець, Л. Л. Горецька. – Житомир: ПП «Рута», 2002. – 544 с., с. 508.
7. Важливість фінансової звітності [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://hubpages.com/business/The-Importance-of-financial-statements>.
8. Визначення термінів: пасиви [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://ifrs.ligazakon.ua/ua/magazine_article/FZZ00052.
9. Власюк Н.І. Оцінка ділової активності підприємств[Текст] / Н.І. Власюк. – Науковий вісник НЛТУ України. – 2004. – Випуск 14.4. – С. 172-176.
10. Годованець О.В. Міжнародний фінансовий менеджмент [Текст] / О. В. Годованець. – Опорний конспект лекцій, ТНЕУ, Тернопіль – 2012, ст. 95-96.
11. Губачова, О.М. Облік у зарубіжних країнах [підруч. для студ. вищ. навч. закладів] / О.М. Губачова, С.І. Мельник. — К: Центр учбової літератури, 2008. — 430 с.

12. Гуцаленко, Л.В. Концепції визначення фінансового результату в міжнародній обліковій практиці [Текст] / Л.В. Гуцаленкою. – Інноваційна економіка. — 2010. — № 18. — 105— 110 с.

13. Дерій В. Облікова політика в Україні: реалії та перспективи / В. Дерій, Н. Мельник // Бухгалтерський облік і аудит. – 2007. – № 7. – С. 64-65.

14. Значення багатонаціональних корпорацій, особливості та переваги бізнесу [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.yourarticlelibrary.com/india-2/multinational-corporations/multinational-corporations-mncs-meaning-features-and-advantages-business/69418/>.

15. Козлов В.В. Анализ рентабельности деятельности предприятия (на примере ОПХ «Овощевод») [Електронний ресурс] / В.В. Козлов // Режим доступу :<http://journalaael.intelbi.ru/main/wp-content/uploads/2012/09/pdf>.

16. Корягін М. В. Проблеми та перспективи розвитку бухгалтерської звітності [Текст] / М. В. Корягін, П.О.Куцик. – Київ : Інтерсервіс, 2016.

17. Дідоренко Т.В. Загальні тенденції розвитку податкових систем окремих країн / Т.В. Дідоренко // Економічний дискус: міжн. зб. наук. праць. Випуск 3. (м.Львів), 2014. - С.200-203.

18. Кутер, М. И. Бухгалтерская (финансовая) отчетность: [учебное пособие] / М. И. Кутер, Н. Ф. Таранец, И. Н. Уланова – М. : Финансы и статистика, 2005. – с. 232.

19. Кутер, М. И. Теория и принципы бухгалтерского учета : [учебное пособие] / М. И. Кутер,– М. : Финансы и статистика, 2000. – с. 5.

20. Легенчук С. Ф. Мировые тенденции развития бухгалтерского учета в условиях постиндустриальной экономики [Текст] / С. Ф. Легенчук. – Международный бухгалтерский учет. – 2011. №8 (158). – С. 53-63.

21. Ліневич Ю. В. Роль ТНК у формуванні й розвитку динамічних порівняльних переваг приймаючої країни [Текст] / Ю. В. Ліневич // Економіка та держава. – 2009. – № 12.– С. 42-43.

22. Лукашов, А.В. Международные корпоративные финансы и управление валютными рисками в нефинансовых корпорациях[Текст] /

Андрей Валерьевич Лукашов // Управление корпоративными финансами. – 2005. – № 1. – С. 36-52.

23. Лучко М.Р. Облік та фінансова звітність за міжнародними стандартами [Текст] // М. Р. Лучко, І. Д. Бенько. – Тернопіль. – 2016. – 251с.

24. Лучко М.Р. Облік зовнішньоекономічної діяльності: навч. посібник / М.Р. Лучко, Н.Г. Мельник, С.В.Сисюк. – Тернопіль: ВПЦ «Економічна думка ТНЕУ». – 2015. – 356 с.

25. Мельник Н.Г. Особливості аудиту на міжнародному рівні : монографія / Наталія Мельник // Економічна криза: фактори, моделі та механізми подолання: монографія / за заг. ред. С.А. Ткаченка, М.С. Пашкевич.; М-во освіти і науки України; Міжнар. технол. ун-т «Миколаївська політехніка»; Нац. гірн. ун-т. Харк. ін.-т банк. спр. Житомир. держ. ун-т. – Дніпропетровськ: НГУ, 2015. – С. 143-152.

26. Мельник Н. Характеристика сучасного рівня впровадження МСФЗ в світі / Наталія Мельник // Бухгалтерський облік і аудит. – 2014. – № 3. – С. 25-30.

27. Мельник, Н. Г. Особливості розвитку бухгалтерського обліку в умовах глобалізації [Текст] / Н. Мельник, Н. Михайлишин // Збірник наукових праць Подільського державного аграрно-технічного університету. – 2009. – № 17, т. II. – С. 217-220.

28. Мельник, Н. Історія виникнення і розвитку міжнародної системи обліку / Наталія Мельник // Журнал європейської економіки. – 2013. – Т. 12, № 4.– С. 507-518.

29. Мельник Н. Транспарентність обліку як складова сприятливості ведення бізнесу в Україні / Н. Мельник // Бухгалтерський облік і аудит. – 2015. – № 4. - С. 10-17.

30. Міжнародний стандарт фінансової звітності 1 «Перше застосування Міжнародних стандартів фінансової звітності» [Електронний ресурс]. – Режим доступу :
https://www.minfin.gov.ua/uploads/redactor/files/IFRS%2001_ukr_2016.pdf.

31. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку: формування та розвиток [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://osvita.ua/vnz/reports/accountant/16366/>.

32. Мних Є. В. Економічний аналіз діяльності підприємства: підручник / Є.М. Мних. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://pidruchniki.ws/1663111641846/ekonomika/ekonomichniy_analiz_-_mnih_yev.

33. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» затверджено наказом Міністерства фінансів України від 07 лютого 2013 року № 73. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.

34. Недосекін С.В. Фінансовий стан підприємства: сутність та організація в сучасних умовах / С.В. Недосекін, М.А. Іванов // Вісник РГАЗУ. – 2011. – Частина 1 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rgazu.ru/db/ vestnic/2011% 281% 29/economics/020.pdf>.

35. Нефінансова звітність в Україні, як остання тенденція [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.csr-review.net/nefinansovaya-otchetnost-v-ukraine-kak-zachem-integrirovannaya-otchetnost-kak-poslednyaya-tendentsiya/>

36. Ознаки фінансової звітності [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.investopedia.com/terms/f/financial-statements.asp>.

37. Парушина, Н. В. Системное представление бухгалтерской отчетности [Текст] / дис. ...д-ра экон. Наук : 08.0012 / Н. В. Парушина; Рос. гос. Торгово-эконом. Ун-т. – Москва, 2007.- с. 525 .

38. Патарідзе-Вишинська, М.В. Визначення та облік фінансового результату: вітчизняний і зарубіжний досвід [Текст] / М.В. Патарідзе-Вишинська—Економіка. Управління. Інновації. Електронне наукове фахове видання. — 2010. — № 2 (4) [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/e-journals/eui/2010_2/10pmvvzd.pdf.

39. Подольська В.О. Фінансовий аналіз : навчальний посібник [Текст] / В.О. Подольська, О.В. Яріш. – К. : ЦНЛ, 2007. – 488 с.

40. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 29 «Інформація за сегментами», затв. Наказом Міністерства фінансів України від 19.05.2005 р. № 412 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://buhgalter911.com/Res/PSBO/PSBO29.aspx>.

41. Поточні зобов'язання [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://techtrend.com.ua/index.php?newsid=16912>.

42. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.

43. Про затвердження Приміток до річної фінансової звітності: наказ Міністерства фінансів України від 29.10.2000 р. № 302 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0904-00>.

44. Рожельюк, В. М. Організація бухгалтерського обліку діяльності переробних підприємств [Текст] : монографія / В. М. Рожельюк. - К. : ННЦ ІАЕ, 2013. - 488 с.

45. Роль багатонаціональних корпорацій [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.essay.uk.com/free-essays/marketing/role-of-transnational-corporations.php>.

46. Роль багатонаціональних корпорацій у світових системах [Електронний ресурс.] – Режим доступу: <https://www.tutor2u.net/geography/reference/role-of-transnational-corporations-in-global-systems>.

47. Сайт Агентства з розвитку інфраструктури фондового ринку [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://smida.gov.ua/about>.

48. Сорока, І.Б. Транснаціональні корпорації та їхня роль у процесі активізації у процесі міжнародної інтеграції [Текст] / Сорока І.Б /Актуальні проблеми економіки –2009.№ 9(99). – С.35.

49. Скалюк, Р.В. Концепції фінансового результату діяльності промислового підприємства: міжнародна практика та вітчизняні реалії [Текст] / Р.В. Скалюк. — Галицький економічний вісник. — 2010. — № 3 (28). — 18 с.

50. Складання звіту про рух грошових коштів [Електронний ресурс]. — Режим доступу : https://fd.ru/articles/9668-sostavlenie-otcheta-o-dvijenii-denejnyh-dds-sredstv-v-sootvetstvii-smsfo?from=PW_Timer_reg_articles_20_noyandex&ustr=W.

51. Топ 10 найбагатших ТНК світу [Електронний ресурс]. — Режим доступу : https://ru.wikipedia.org/wiki/Fortune_Global_500.

52. Топ-100 світових найвищих МНК, зарахованих за іноземними активами [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://topforeignstocks.com/2014/09/16/the-worlds-top-100-non-financial-tncs-ranked-by-foreign-assets/>.

53. Філіпенко, А. С. Міжнародні економічні відносини: Система регулювання міжнародних економічних відносин [Текст] / А.С. Філіпенко, І.В. Бураковський, В.С. Будкін [та ін.]— К.: Либідь, 1994. — 365с.

54. Фінансова звітність [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.investopedia.com/terms/f/financial-statements.asp>.

55. Характеристика фінансової звітності [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <https://www.investopedia.com/walkthrough/corporate-finance/2/financial-statements/balance-sheet.aspx>.

56. Чалий І. Примітки до фінзвітності: щорічна повинність бухгалтера [Текст] / І. Чалий // Бухгалтерія. — 2014. — № 5. — с. 64.

57. Яцишин С. Р. Досвід країн ЄС у формуванні облікової політики підприємств з врахуванням вимог Європейського законодавства / С. Яцишин // Ефективна економіка. Електронне наукове фахове видання. Випуск № 6, 2015. [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4137>.

58. Яцишин С. Р. Аспекти формування облікової політики підприємства / С. Яцишин // Економічні науки. Серія «Облік і фінанси». Збірник наукових

праць. Луцький національний технічний університет. Випуск 8 (29). Ч. 4. – Луцьк, 2011. – С. 491-498

59. Aldana-Benitez, C. TNCs In the Thick of Everything, ed. Ernest Valencia [Text]/ C. Aldana-Benitez, C.L. Posadas. — Manila. – IBON Philippines Databank and Research Center. – 1994. – 1-9pp.

60. Andersson, U. Subsidiary Embeddedness and Competence Development in MNCs – A Multilevel Analysis [Text] / U. Andersson, M. Forsgren and U. Holm. – loc. Cit.

61. Balance sheet [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.business-case-analysis.com/balance-sheet.html>.

62. Breaking the boilerplate Hans Hoogervorst, IFRS / НН-Amsterdam-June, 2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ifrs.org/Alerts/Conference/Documents/2013/НН-Amsterdam-June-2013.pdf>.

63. Case study: The Relationship between the Structure/Strategy of Multinational Corporations and Patterns of Knowledge Sharing within them [Text]. – Oxford University Press. – 2009.

64. Cavanagh, J. The World in Their Web The Dynamics of Textile Multinationals [Text] / J. Cavanagh, F. Clairmonte. – London: Zed Press. – 1981. – pp.5-6.

65. Dunning, J. Multinational Enterprises and the Global Economy [Text] / J. Dunning. – Massachusetts. – Addison-Wesley Publishing Company. – 1993. 112-114pp.

66. Emmott, Bill Everybody's favourite monsters : a survey of multinationals. The economist. - London : Economist. – Vol. 326.–1993.

67. Freeman, A. GM Abandons Ypsilanti [Text] / A. Freeman. – Multinational Monitor. –Sept. 1993.

68. Gilpin, Robert. Three models of the future. International Organization [Text] / R. Giplin. – 1975. – 39p.

69. Herz, R. K. Trends in financial compliance and reporting/ Robert Herz. – [Електронний ресурс] – Режим доступу : <https://www.workiva.com/blog/key-trends-financial-compliance-and-reporting/>.

70. Hoover's Handbook of World Business.–Texas:The Reference Press, Inc., Austin. – 1993.

71. Koenig-Archibugi, M. Transnational Corporations and Public Accountability [Text] / M. Koenig-Archibugi. – Retrieved 2 February 2015.

72. Melnyk Nataliya, History of origins and development of system of international accounting [Text] / Nataliya Melnyk // Journal of European Economy. – 2013. - 12 (4). – pp. 487-497.

73. Mingst, Karen A. Essentials of international relations [Text] / K.A. Mingst. – (ISBN) 978-0-393-92195-3. – 2014. – 310p.

74. Melnyk N. Accounting Transparency in Ukraine / Nataliya Melnyk // Accounting in Ukraine under implementation of the European legislation [Електронний ресурс] : monograph / M. Luchko, N. Khorunzhak, I. Benko [et al.] ; under the guidance M. Luhcko. – Ternopil : TNEU, 2017. – 232 p.

75. Richard, J. B. Lords of the Global Economy [Text] / J.B. Richard. – The Nation. – 19 December 1994.

76. Schermerhorn, J.R. Exploring Management [Text] / J. r. Schermerhorn. – JohnWileyandSons.– (ISBN) 0-470-16964-8. –2009. 387 p.

77. Subramaniam, M. How interdependence affects subsidiary performance [Text] / M. Subramaniam, Sh. Watson. – Journal of Business Research, 59. – 2006. – pp.916–924.

78. The GDP and sales figures are taken, respectively, from the Human Development Report 1994, United Nations Development Programme, Delhi 1994, and the World Investment Report 1994 – Transnational Corporations, Employment and the Workplace. – UNCTAD Division on Transnational Corporations and Investment. – Geneva. – 1994. –chapter 1.

79. Trends on Foreign Direct Investment—Report by the UNCED secretariat
[Text] / Commission on Transnational Corporations. — 20th session. —
E/C.10/1994/2. — 11 March 1994.

80. Yitzhak Hadari, The Structure of the Private Multinational Enterprise
[Text] / H. Yitzhak. — Michigan Law Revie. — March 1973. — 731-806 pp.